

Torsdagen den 19 oktober

Kl. 12.00–12.45
14.00–15.23

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 28 september justerades.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Johan Andersson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden från och med den 1 januari 2018.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Crister Spets som suppleant i utbildningsutskottet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 19–31 oktober* till

suppleant i utbildningsutskottet
Crister Spets (SD)

§ 4 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM6 Förordning om fritt flöde av data i Europeiska unionen
KOM(2017) 495 till näringsutskottet

2017/18:FPM7 Meddelande om förnyad strategi för EU:s industripolitik
KOM(2017) 479 till näringsutskottet

2017/18:FPM8 Cybersäkerhetsakten *KOM(2017) 477* till försvarsutskottet

§ 5 Svar på interpellation 2017/18:14 om äldre som arbetar

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att göra det mer attraktivt för äldre att förlänga sina arbetsliv.

Att skapa goda förutsättningar för att äldre ska kunna arbeta längre är viktigt. Sett till arbetsgivaravgifter, socialavgifter och löneskatter har äldre en fördelaktig ställning på arbetsmarknaden. Arbetsgivaravgifterna för personer som är 65 år och äldre är ungefär hälften så höga som dem för personer under 65 år. På inkomstsidan är arbetande äldre skattemässigt gynnade i form av det förhöjda jobbskatteavdraget. Pensionssystemets utformning innebär dessutom att den som jobbar längre och går i pension senare får en högre årlig pension.

För att få fler äldre att arbeta måste arbetsmiljön förbättras och den arbetsrelaterade ohälsan förebyggas. För att stärka skyddet för arbetstagare och bidra till goda förutsättningar för ett hållbart arbetsliv har regeringen kraftigt stärkt resurserna inom arbetsmiljöpolitiken. Den arbetsmiljöstrategi som regeringen har tagit fram innebär en påtagligt höjd ambitionsnivå inom arbetsmiljöarbetet. Regeringen har även uppdragit åt utredningen om trygghet och utveckling i anställningen vad gäller arbetstider och ledighet att analysera hur arbetsmiljön kan förbättras för att göra det möjligt att arbeta heltid i ett helt arbetsliv. I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen dessutom att en myndighet för arbetsmiljökunskap inrättas för att bättre ta till vara kunskaperna från forskningen i det praktiska arbetsmiljöarbetet.

För att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren i kommunsektorn behövs ökade resurser. Regeringens satsningar på välfärden innebär betydande resurser som möjliggör för kommunerna och landstingen att stärka vården, skolan och omsorgen. Sådana investeringar i välfärden har stor betydelse även för arbetsmiljön, inte minst i många kvinnodominerade branscher, som kännetecknas av större problem med ohälsa än andra branscher.

Anf. 2 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Vi lever allt längre och är allt friskare som äldre. Det gör det naturligt att jobba högre upp i åldrarna, såväl för lönens skull som för att man trivs på sin arbetsplats och för att man känner att man fortsatt kan göra en värdefull insats. Med en åldrande befolkning behöver vi också jobba längre för att kunna finansiera vår gemensamma välfärd.

Därför behövs genomtänkta reformer som hänger ihop i en helhet. Det måste löna sig att arbeta längre om man vill och kan i alla livets skeenden för den som vill jobba, för den som jobbar och för den som har jobbat. Därför måste näringslivspolitik, arbetsmarknadspolitik och våra trygghetssystem vara synkade i ett långsiktigt reformarbete som tar sikte på välfärdens ekonomiska utmaningar. Jag kan inte riktigt se någon röd tråd i regeringens budget för 2018 med fokus just på detta – på helheten – för att vi ska klara välfärdens utmaningar framöver.

Alliansregeringen genomförde reformer för att göra det mer attraktivt för äldre att arbeta och anställas. Att fler äldre fortsätter att arbeta är resultatet av en aktiv politik, och den behöver nu förstärkas. Stärkta drivkrafter för arbete högre upp i åldrarna, en anpassad arbetsmiljö, precis som ministern tar upp i sitt svar, och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik stärker förutsättningarna för ett längre arbetsliv för så många som möjligt.

Det ska löna sig för erfarna medarbetare eller företagare att jobba längre. Därför föreslår vi moderater att det redan från 64 års ålder, i stället för dagens 65 år, ska vara lägre skatt för att jobba mer. Vårt förslag innebär att 70 000 64-åringar får sänkt skatt genom förstärkt jobbskatteavdrag till en kostnad av 2,6 miljarder kronor. Därmed ökar drivkraften för den som vill jobba längre. I ett andra steg ser vi att man behöver genomföra ytterligare skattereduktioner för denna grupp för att få fler att stanna kvar längre på arbetsmarknaden. Vi beräknar att reformen sammantaget kommer att öka den varaktiga sysselsättningen med 12 000 fler sysselsatta.

Jag instämmer helt i ministerns svar avseende nödvändigheten av en bra och hållbar arbetsmiljö om vi ska kunna arbeta längre. Det handlar om såväl fysiskt som psykiskt goda arbetsmiljöer men också om möjligheten att välja och välja bort arbetsgivare inom till exempel välfärdssektorn. Det är där den oroande ökningen av sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa sker. Offentlig sektor som arbetsgivare har mycket oroande sjukskrivningstal, inte minst i kontaktyrken.

Min uppfattning är dessutom att det finns en viss attityd till äldre och att åldersfixeringen är utbredd i Sverige. Det är i många fall en tyst diskriminering som sker redan från 55 års ålder. Det har Sverige inte råd med. Erfarenhet och kompetens måste premieras.

Jag tror att vi borde jobba mycket mer med mentorskap, framför allt inom kontaktyrken. Som socionom vet jag hur svårt det är att vara nyutexaminerad och inte ha någon som man kan fråga och få stöd av. Här skulle den äldre erfarna medarbetaren i ett mentorsystem kunna vara ett gott stöd för den som är ny. Därmed skulle vi också kunna minska den stressrelaterade psykiska ohälsan, som kostar för både individen och samhället.

Jag har läst remissvaren som kom in när regeringen återinförde den särskilda löneskatten 2016. Det vore intressant att höra hur de siffrer satta sysselsättningseffekterna ser ut sedan den särskilda löneskatten återinfördes.

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är viktigt att vi kan finansiera välfärden också framöver. Det vi ser under de kommande åren är att vi kommer att bli både fler äldre och fler barn. Då är det viktigt att vi har en trygg finansiering av välfärden. Det är någonting som regeringen fokuserar på.

Därför är det viktigt att äldre har möjlighet att arbeta längre upp i åldrarna, men det är också oerhört viktigt att våra ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden. Självklart ska vi arbeta med att äldre kan stanna kvar i arbetslivet – de som har möjlighet att göra det. Men det är också viktigt att vi bedriver ett oerhört aktivt arbete för att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden. Ingen ung människa i Sverige ska behöva starta sitt vuxna liv med att gå arbetslös månad in och månad ut. Därför har regeringen en

90-dagarsgaranti som gör att varje ung människa ska ha rätt till en möjlighet att antingen studera, ha en praktikplats eller arbeta och inte gå sysslöslös och arbetslös. Det är oerhört viktigt.

Moderaternas svar på frågorna är desamma som alltid. Det spelar ofta inte så stor roll vilken fråga man ställer, för man vet att det moderata svaret är att sänka skatten. Det är så de vill lösa de allra flesta samhällsproblem. Problemet är dock att det vi ser framför oss är att vi kommer att behöva ökade resurser för att finansiera välfärden framöver. Då kan vi inte ägna oss åt de mycket omfattande skattesänkningar som Moderaterna tillsammans med sina allianspartier ser framför sig. Här har också Moderaterna som uttalat mål att sänka skattenivån i Sverige samlat. Det innebär naturligtvis också att de sänker sina ambitioner när det handlar om att det ska finnas bra skolor till alla våra barn och att det ska finnas bra stöd för våra äldre när de blir gamla och behöver detta stöd.

Regeringen för en helt annan politik. Självklart är det så i Sverige att alla som kan arbeta ska arbeta. Vi ska jobba för att äldre kan jobba längre. När man frågar äldre själva hör man att det inte minst är den egenupplevda hälsan som är problemet när det gäller att kunna arbeta längre. Då är det viktigt att vi både arbetar med väl fungerande sjukvård och arbetar hårt med arbetsmiljön, och regeringen har höjt ambitionerna för arbetsmiljön.

Det är viktigt att alla äldre som kan jobba också jobbar. Men det är också oerhört viktigt att alla våra ungdomar inte bara får en bra utbildning och skola utan också får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Om vi ska klara det är det inte skattesänkningar som krävs, utan det krävs att vi har tillräckligt mycket resurser i arbetsmarknadspolitik och i välfärden.

Anf. 4 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern! Vi hamnade dock utanför problematiken med att vi måste få fler som arbetar. Det är så det är: Vi måste få fler människor att arbeta fler år. Det är först då som vi får mer resurser till det gemensamma.

Under de senaste två åren har sysselsättningsgraden minskat något bland dem som är äldre, trots att det är högkonjunktur och arbetskraftsbrist i många branscher. Den här utvecklingen måste brytas. Det kan vara olika åtgärder och förändringar som har gjort att det har blivit färre sysselsatta bland dem som är äldre. Till exempel startades många seniorbemanningsföretag när taket på RUT och ROT var på den nivå som det var tidigare. Det kan också spela in i detta.

Demografin ser ut som ett timglas, som ministern var inne på. Det är många barn som föds och få på mitten som ska försörja den breda, större gruppen av äldre som finns i botten av timglas. Man behöver inte ha jättemånga poäng i beteendevetenskap för att veta att ekonomiska incitament är väldigt styrande för den enskilde. Får man mer pengar i plånboken vill man också jobba längre. Det är därför vi har den här åtgärden i vår budget.

Nyligen publicerade Sveriges Kommuner och Landsting en debattartikel med ett upprop till riksdagspartierna att snarast fatta beslut om en höjning av åldersgränsen för pensionen, det vill säga ett beslut om ett förlängt arbetsliv.

SKL konstaterar att år 2050 kommer en fjärdedel av befolkningen att vara 65 år eller äldre. När färre ska försörja fler, precis som det ser ut i de demografiska bilderna, måste vi jobba längre. Vi måste jobba fler år. Riksdagen behöver fatta beslut om ramar för ett förlängt arbetsliv. SKL väddar nu till riksdagspartierna om att vi måste sätta ned foten och fatta ett beslut om att flytta upp pensionsåldersnivån.

Det handlar också om att antalet personer över 80 år kommer att öka kraftigt efter år 2020, som SKL beskriver i debattartikeln. För välfärdens verksamheter är konsekvenserna både vikande skatteunderlag och ökade kostnader samtidigt som kompetensförsörjningsproblemen accentueras. Välfärdstjänster som vi i dag tar för givet att samhället ska klara av blir utifrån både ekonomiska och personella skäl allt svårare att upprätthålla, och det här ser vi redan i dag. Det fattas människor inom olika bristyrken i välfärdssektorn.

SKL uttrycker alltså en stor oro över hur vi ska klara det vikande skatteunderlaget och kompetensbristen. I avvaktan på beslut är det då väsentligt att de som vill och kan jobba längre ges rimliga, stimulerande förutsättningar för att göra det.

Pensionsåldersutredningen visade på samma saker 2013, och jag tror att det är nödvändigt att vi snarast kommer fram till ett beslut i den här kammaren som handlar om att höja pensionsåldern och också om att hitta stimulanser för att äldre ska vilja jobba längre.

Det handlar också om att ha en bättre arbetsmiljö. Tidigare var det de fysiskt tunga arbetena som gjorde att många var sjukskrivna, men i dag är det stressrelaterad psykisk ohälsa. Man orkar inte arbeta efter pensionsåldern om man inte har haft en bra arbetsmiljö under sitt arbetsliv.

Det finns också en jätteintressant rapport som Mårten Palme tog fram 2015 hos IFAU, och den visade att folkhälsan och människors hälsa är så god att man skulle kunna jobba mycket längre upp i åldrarna.

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp tar upp mycket viktiga frågor i den här interpellationen och lägger fram viktiga fakta på bordet. Det är viktigt att det finns möjligheter för våra äldre att kunna fortsätta arbeta långt upp i åldrarna. Det handlar, precis som Lotta Finstorp tar upp och som jag själv också tror, mycket om attityder. Här har vi som politiker ett gemensamt ansvar att kunna försöka påverka de attityderna så att man inte ser människor som äldre bara för att de har passerat en viss ålder utan att man ser all den kraft och kompetens som finns hos de äldre i samhället.

Det här kommer att bli allt viktigare också i takt med att vi får en högre andel äldre i befolkningen. Vi måste klara av att ta till vara den kompetens och all den kraft som finns hos våra äldre både i arbetslivet och där vi vet att våra äldre också gör fantastiska insatser, till exempel i olika former av föreningsliv och som mormor och morfar och farmor och farfar som hjälper familjer att hämta på dagis. Det här är en resurs som det är viktigt att vi ser och tar till vara.

Samtidigt är det viktigt, som Lotta Finstorp också säger, att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden snabbt så att man också i den änden har möjlighet att förlänga arbetslivet och att vi förbättrar övergången från skolan in i arbetslivet så att våra ungdomar kommer in snabbare. Vi behöver

öka antalet arbetade timmar i ekonomin, och då behöver vi jobba på alla fronter.

En annan viktig grupp där vi skulle kunna få upp antalet arbetade timmar i ekonomin är människor med invandrabakgrund, alltså personer födda utanför Sverige, där ju sysselsättningsgraden är lägre. Inte minst bland utrikesfödda kvinnor finns en stor potential att kunna öka antalet arbetade timmar och förbättra tillgången till resurser i välfärden i form av både personal och skatteintäkter. Här finns alltså mycket att arbeta med.

Det som är viktigt för våra äldre är också varför man väljer att inte arbeta. I de undersökningar som jag har läst när man frågar äldre varför de inte vill arbeta är det just den egenupplevda hälsan som är skälet. Då måste man, som jag sa tidigare, se till att satsa mer på både sjukvården och arbetsmiljöarbetet.

Om jag läser Moderaternas motion rätt skär man just i arbetslivspolitik. Då undrar jag naturligtvis, Lotta Finstorp: Läser jag motionen rätt, och varför väljer Moderaterna att skära i arbetslivspolitik?

Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det är uppenbart att regeringen inte ser ekonomiska incitament för den enskilde som ett sätt att stimulera människor att arbeta kvar längre. Dessutom kan jag bli orolig över Valfärdsutredningen och dess förslag om vinsttaket som kan göra att det förmodligen, enligt alla de remissvar som har kommit in, blir färre välfärdsföretag att välja bland. Människor måste kunna välja arbetsgivare. Det gör kanske att man orkar jobba kvar längre om man kan låta sin kompetens gå över till en annan arbetsgivare. Med Valfärdsutredningens förslag kommer det inte att finnas så många kvar att välja bland om jag har ett yrke som är tänkt för välfärdens förbättringar och min kompetens skulle kunna göra nytta där.

Om man tittar på antalet sysselsatta bland äldre ser man att det har ökat med nära 100 000 personer sedan 2007 när Alliansen tog bort den särskilda löneskatten. Det behövs ekonomiska incitament både för arbetsgivaren och naturligtvis för den som arbetar. Kommer vi inte till rätta med detta och får fler att stanna kvar längre i arbetslivet måste det till ytterligare åtgärder för att stimulera den som har fyllt 65 år att fortsätta arbeta. Förhoppningsvis kan vi också snart fatta ett beslut om att flytta upp pensionsåldern.

Det måste också handla om att den som vill och den som kan utifrån sin hälsa ska kunna arbeta kvar längre. Det är lätt att stå här och generalisera och säga att alla ska jobba längre, men det ser naturligtvis väldigt olika ut när det gäller hur man mår och hur man har haft det under sitt arbetsliv. Men jag undrar faktiskt om finansministern tror att ekonomiska incitament för den enskilde är viktigt för att man ska stanna kvar längre i arbetslivet.

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ja, ekonomiska incitament spelar roll, och det finns också mycket starka ekonomiska incitament för äldre att stanna kvar i arbetslivet, inte minst via pensionssystemet. Givet att fler äldre inte jobbar längre måste det också finnas andra faktorer som ligger bakom, till exempel den egna hälsan, för att fler ska kunna arbeta längre. Därför måste vi arbeta med möjligheterna att man ska kunna stanna kvar via en bättre arbetsmiljö

och via en förbättrad sjukvård. Det är precis där som regeringen satsar och precis där som Moderaterna skär.

Det är intressant att vi står här och debatterar just att fler äldre ska kunna arbeta och att vi måste förbättra arbetsmiljön när Moderaterna skär – jag gissar att jag har läst rätt – just i arbetslivspolitikerna.

För regeringen är det viktigt att alla som kan arbeta också arbetar. Vi har drivit en oerhört aktiv politik för att få in fler människor på arbetsmarknaden. Och vi ser resultat. Sedan vi kom i regeringsställning är 200 000 fler i arbete. För oss är det viktigt. Och det är bra att Lotta Finstorp tar upp det.

Det är viktigt att fler äldre får möjlighet att stanna kvar på arbetsmarknaden. Då måste vi jobba mer med arbetsmiljön och med sjukvården, men vi måste också jobba med attityder.

Det är även viktigt att ungdomar kommer in snabbare på arbetsmarknaden. Vi jobbar med 90-dagarsgarantin, så att inga ungdomar ska behöva starta arbetslivet i långvarig arbetslöshet. Man ska kunna få aktiva åtgärder som leder till jobb och som förbättrar övergången från skolan till arbetsmarknaden.

Vi måste också ta till vara den potential som finns i människor som är födda utanför Sverige. De ska komma in på arbetsmarknaden, få egen försörjning men också ha möjlighet att bidra till samhället.

Jag vill tacka för en bra interpellationsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:15 om klassning av jordbruket som miljöfarlig verksamhet

Anf. 8 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Magnus Oscarsson har frågat om landsbygdsministern har för avsikt att ta initiativ till att förändra miljöbalkens terminologi så att jordbruk inte ska klassas som miljöfarlig verksamhet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Jag instämmer i Magnus Oscarssons resonemang om att jordbruket är en oundgänglig del av livsmedelsförsörjningen i Sverige. Svensk livsmedelsproduktion ska vara både miljömässigt hållbar och konkurrenskraftig.

Benämningen av jordbruket som miljöfarlig verksamhet återkommer i flera frågor och debatter. Riksdagen har vid tidigare tillfällen konstaterat att det inte nödvändigtvis behöver innebära att en verksamhet är farlig för människors hälsa eller för miljön bara för att den definieras som miljöfarlig. Om miljön påverkas eller kan påverkas i enlighet med definitionen klassas den som miljöfarlig.

Att en företeelse omfattas av begreppet miljöfarlig verksamhet anger endast att miljöbalkens regler om miljöfarlig verksamhet ska tillämpas. En stor variation av verksamheter utöver jordbruk och livsmedelsproduktion faller in under begreppet miljöfarlig verksamhet, till exempel vindkraftverk och sjukhus.

Miljöfarlig verksamhet är en sedan länge etablerad rättslig definition inom den svenska miljölagstiftningen. Jag har därför inte för avsikt att ta

initiativ till att ändra klassificeringen av jordbruk som miljöfarlig verksamhet.

Anf. 9 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag frågade landsbygdsministern om han var villig att ta initiativ till att förändra miljöbalkens terminologi, så att jordbruket inte ska klassas som miljöfarlig verksamhet.

Varför är det viktigt? Jo, före sommaren fattade riksdagen i just den här kammaren beslut om en livsmedelsstrategi. Beslutet var viktigt. Vi säger numera att vi vill utveckla jordbruket och inte avveckla det, vilket politiken gått ut på under kanske 30 år. I livsmedelsstrategin talar vi om att vi vill öka produktionen, stärka konkurrenskraften genom regelförenklingar för Sveriges jordbrukare och höja självförsörjningen av livsmedel. Det är viktigt. Men betyder det någonting egentligen, eller är det bara en massa fina ord?

Många jordbrukare som jag har talat med reagerar kraftigt på att jordbruk klassas som miljöfarlig verksamhet i miljöbalken. Ordet miljöfarlig har en oerhört negativ klang. Många tänker på giftiga kemiska produkter eller vapen.

När vi åt frukost i morse åt vi kanske havregrynsgröt, hällde på mjölk, käkade ägg och tog en skinkmacka. Allt var naturligtvis från Sverige. Jag undrar hur många av oss som tänkte att de som har producerat det här håller på med miljöfarlig verksamhet. Det faller på sin egen orimlighet.

Jag menar att om riksdagen tar beslut om en livsmedelsstrategi måste det få konsekvenser även i miljöbalken. Som jag förstår det är miljöbalken ett levande dokument. Vi ska också ha klart för oss att den skrevs under de åren då den politiska synen på jordbruket i den här kammaren gick ut på att det skulle avvecklas. Men nu är det en ny tid. Eller hur, ministern?

Varför vill inte miljöministern att den av riksdagen beslutade livsmedelsstrategin ska märkas i miljöbalken, så att jordbruk inte klassas som miljöfarlig verksamhet?

Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Statsrådet! Jordbruk klassas som miljöfarlig verksamhet och är i samma kategori som gruvindustri, tung kemisk industri, skogsindustri, oljeindustri, läkemedelsindustri, sjukvårdsverksamhet och så vidare.

Hur staten betecknar jordbrukets verksamhet och betydelse är en viktig fråga. Jag var kanske först med att ta upp detta genom motioner och en interpellation till landsbygdsministern förra året. Centerpartiet har även lyft upp frågan. Även jordbruksorganisationer lyfter fram den. Och det är bra att Magnus Oscarsson gör det nu.

I miljöbalken betecknas jordbruket som miljöfarlig verksamhet, som miljöministern säger, liksom de industriverksamheter som jag nämnde samt avloppsreningsverk, sopförbränningsanläggningar och mycket mer.

Jordbruk är åkrar och betesmarker, frisk luft, biologisk mångfald och kretslopp. Jordbruket nyttjar sedan tusentals år tillbaka marken till att på ett förnybart sätt producera mat och energi genom sol, vatten och luft i fotosyntesen.

Det blir ganska absurt att bunta ihop denna livsnödvändiga verksamhet med tung, miljöpåverkande industri under samma beteckning i miljöbalken. Signalvärdet av hur staten väljer att beteckna jordbruket i olika sammanhang är mycket betydelsefullt. Och det är allvarligt om skolungdomar och övriga medborgare går omkring och tror att jordbruket inte är främst en livsnödvändig verksamhet utan en miljöfarlig verksamhet som staten måste begränsa, och kanske mer i Sverige än i andra länder. Då skulle vi lösa våra miljöproblem genom att importera mat från länder som inte alls vårdar marken lika bra som vi gör i Sverige. Det skulle bli helt fel.

Jag diskuterade som sagt det här med landsbygdsministern våren 2016. Han hade ungefär samma inställning som miljöministern, nämligen att jordbruket har stor betydelse, men det är minsann miljöfarligt och det ska märkas i miljöbalken.

Jordbruket innebär självfallet inte bara positiv utan även negativ miljöpåverkan. Och arbetet med det ska givetvis fortsätta, oavsett rubrik i miljöbalken. Men det vore värdefullt om jordbruket kunde lyftas fram som en egen rubrik i miljöbalken, till exempel under beteckningen livsnödvändig verksamhet.

Det finns ekologiskt jordbruk och vanligt jordbruk. Alla är enligt min uppfattning miljövänliga, med lite olika plus och minus. Ministern hade kunnat göra det lätt för sig och vinkla det som Miljöpartiet brukar. Det hedrar henne att så inte skedde.

Hela det svenska jordbruket behövs och är en livsnödvändig verksamhet med många goda miljöförtjänster och en del miljömässiga nackdelar som kan variera mellan olika odlingskoncept.

Det som oroar mig är som sagt om skolungdomar och övriga medborgare får fel uppfattning om jordbruket, att det är något miljöfarligt som ska begränsas och läggas så hårda restriktioner på att det flyttas utomlands. Vi måste i stället lyfta fram det, gärna genom en ny beteckning i miljöbalken men framför allt i alla sammanhang när vi diskuterar svenskt jordbruk – i livsmedelsstrategier och då vi tittar på vår miljö, vårt öppna landskap och ett levande Sverige över hela landet.

Jag hoppas att begreppet livsnödvändig verksamhet lyfts fram mer och mer medan begreppet miljöfarlig verksamhet tonas ned.

Anf. 11 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Ministern! Detta är en viktig fråga även för Moderaterna. Jag är tacksam över att Magnus lyfter den. Precis som Magnus undrar jag: Menar vi allvar med livsmedelsstrategin? Det ger ju helt fel signaler när man i ett mer och mer urbaniserat samhälle pratar om att jordbruket är en miljöfarlig verksamhet. Jag skulle kunna sträcka mig till att den är miljöpåverkande, för det är den.

Det finns inga som bevarar biologiskt mångfald så väl som svenska lantbrukare gör i dag. De producerar under några av världens absolut hårdaste miljö- och djurskyddsregler, och man gör det stolt och med rak rygg.

Vi ger inte några bra signaler genom att säga att jordbruket är en miljöfarlig verksamhet, utan den är miljöpåverkande. När vi i stället höjer skatter, hittar på mer regler och byråkrati kring produktionen driver man ju produktionen ut ur landet. Då blir jordbruket miljöfarligt, det vet vi. Men i Sverige produceras miljövänlig mat, ekologiskt och konventionellt, och det ska man fortsätta med på det sätt som man gör.

Svenska lantbrukare lever i samklang med naturen och har gjort det genom historien under flera tusen år, och det ska de få fortsätta med. Men nu får man bjuda till och säga som det verkligen är att de gör någonting bra. Då ska jordbruket inte belastas med att vi säger: Det som ni gör nu är miljöfarligt. Nej, det är miljöpåverkande.

Anf. 12 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag gläder mig åt den entusiasm som uppenbarligen finns här i kammaren för livsmedelsstrategin. Det var verkligen dags att vi samlade oss kring den viktiga jordbrukssektorn, kring att vända den negativa utvecklingen och öka livsmedelsproduktionen i Sverige. Det är viktigt av många olika skäl. Det är viktigt för vår resiliens. Vi ska vara ett stabilt land som tål förändringar i omvärlden. Det är viktigt för att hela Sverige ska leva och för att vi ska ha ett fungerande företagsklimat över landet. Det är viktigt också av miljöskäl.

Som alla känner till lade regeringen i januari fram en proposition om en livsmedelsstrategi till riksdagen. Det övergripande målet för denna strategi är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ska öka. Där står vi nu samlade.

Inom denna strategi föreslås en lång rad konkreta åtgärder för att stärka hela livsmedelssektorn. Med dessa åtgärder vill vi visa att vi står sida vid sida med dem som producerar mat i Sverige. De ska veta att de är värdefulla, det kan inte sägas alltför ofta.

Det förs här resonemang om ett juridiskt begrepp som är mycket väl etablerat i miljöbalken och tidigare, och det har spridits i en lång rad lagar och förordningar. Det låter kanske enkelt att ändra ett begrepp, men förminska inte den processen! Jag vill uppmäna till sans med tanke på det arbete som det skulle innebära att åta sig en sådan uppgift, inte minst om man ska börja att skilja på olika verksamheter.

Det argumenteras för att jordbruket inte kan kallas för miljöfarlig verksamhet, eftersom verksamheten är viktig. Sjukhus är till för att stötta och vårda, men det finns risker med sjukhusens verksamhet. Vi måste också vara överens om att det finns risker förknippade med jordbruket och att det ger en effekt på miljön. Det regleras bland annat i miljöbalken.

Det blir också som ett moment 22. Varje gång som det juridiska begreppet uttalas innebär det att man har negativ syn på jordbruket, och då etablerar vi den helt felaktiga bilden.

Anf. 13 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för ditt svar!

Ministern vidhåller att jordbruk är en miljöfarlig verksamhet. Jag har slagit upp synonymen för farlig. Det stod bland annat att det är detsamma som hotande, olycksbådande, ödesdiger, skadlig, opålitlig och ohälsosam. Jag önskar att miljöministern skulle följa med mig på ett besök hos en jordbrukare i Sverige, till exempel en mjölkföretagare. När företagaren står i mjölkgruppen och mjölkar sina kossor, tala då om för henne eller honom: Det som ni håller på med i gruppen är olycksbådande, ödesdigert, skadligt och ohälsosamt.

Vad innebär det att ministern inte vill ändra i miljöbalken? Jo, det ska jag berätta. Många jordbrukare vittnar om synsättet hos vissa handläggare som just har läst i miljöbalken att jordbruk är en miljöfarlig verksamhet.

Då blir det – precis som jag talade om – misstänksamhet och det sägs att jordbrukare håller på med farliga grejer. Det sipprar ned så att myndighetspersoner påverkas negativt. Fokus hamnar faktiskt på att leta fel.

Vi talade om signalvärde, att jordbrukare anser att livsmedelsstrategin inte är värd ett dugg om man inte menar det som sägs och är beslutat.

Jordbrukare gör fantastiska insatser för vårt land. De producerar livsmedel, vårt lands matförsörjning som är helt avgörande för oss och vår framtid. Jordbrukare utför ekosystemtjänster. Tack vare jordbrukarna har vi biologisk mångfald i vårt land.

Så min fråga till ministern är: Menar du att de jordbrukare som håller på med ekosystemtjänster och biologisk mångfald ägnar sig åt miljöfarlig verksamhet?

Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Tack, miljöministern, för svaret!

Det här är en viktig debatt. Jag gläder mig åt det som statsrådet tydligt sa, att vi är överens om att jordbruksproduktionen ska och måste öka. Jag vill tillägga att den måste öka kraftigt, för den har gått kräftgång i flera decennier. Vi ska stå sida vid sida med bönderna eftersom de är värdefulla. Jag tackar för de orden. Det är verkligen viktigt att vi lyfter fram detta så att medborgare, skolor och andra inte får intrycket att bönder är mindre värdefulla och en belastning för miljö och djurskydd.

Sverige har ett av världens bästa jordbruk och ett av världens bästa djurskydd. Vi påverkar miljön så lite negativt som möjligt, och det ska vi slå vakt om.

Jag håller med Magnus Oscarsson och John Widegren om att det är ett bekymmer att jordbruket i miljöbalken klassas som miljöfarlig verksamhet tillsammans med gruvindustri, tung kemisk industri, petroindustri, skogsindustri och annat. Vi är överens om att vi ska arbeta för att minska de negativa miljöeffekterna av jordbruket. Men just att begreppet miljöfarligt klistras på jordbruket är ett bekymmer. Det handlar inte bara om miljöbalken utan över huvud taget om hur jordbruket adresseras i debatten. Jag hoppas att jordbrukets livsnödvändiga betydelse ska lyftas fram mer och mer. Det gäller också betydelsen för en levande landsbygd, för självförsörjningsgrad och för produktion av mat och energi. Vi bör fokusera mindre på det som är miljöpåverkande och borde kallas så.

Anf. 15 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Ministern! Tack så mycket för svaret och för debatten! Den är oerhört viktig, och vi ska fortsätta att föra den så länge som vi pratar om vår livsmedelsstrategi. Därför tycker jag att det är tråkigt att man har ingången att man inte kan ändra på begreppet och att det ger fel signaler att ändra på det, när det egentligen är precis tvärtom. Det ger rätt signaler att ändra på begreppet.

Jag återkommer till att det är när vår livsmedelsproduktion exporteras utomlands som den blir miljöfarlig. Men när man behåller produktionen här i Sverige och gynnar den, då är den miljövänlig. Vi har ett miljövänligt svenskt jordbruk.

Herr talman! Ska vi lyckas med att få fler människor i arbete och med att få in mer skattepengar till staten kan vi hämta detta i jordbruksproduk-

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Svar på
interpellationer

tionen på landsbygden. Då ska vi ge jordbrukarna rätt spelregler och sådana förutsättningar att de varje dag med glädje stiger upp till sina djur och maskiner för att genomföra det hårda arbete som de alltid har gjort.

Anf. 16 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! I februari presenterade vi i regeringen vår handlingsplan för livsmedelsstrategins genomförande. Före sommaren hade vi i princip vidtagit alla åtgärder i handlingsplanen till en kostnad av drygt 300 miljoner kronor. Totalt har regeringen avsatt 1 miljard för genomförandet. Vi kommer att fortsätta jobba för att öka den svenska livsmedelsproduktionen.

Jag är otroligt glad över att vi har riksdagens stöd för den principiella inriktningen i detta arbete. Det är dags att vända trenden och öka den svenska livsmedelsproduktionen, och för att åstadkomma det – här är vi självklart helt överens – behöver vi starka och stolta bönder, vilket vi har i Sverige i dag.

Det är också värt att nämna att det är en otrolig glädje att ta del av de nyheter som nu kommer om att jordbrukssektorn i stora delar har börjat gå mycket bättre. Lönsamheten ökar, mer i vissa sektorer än i andra. Vi ska inte på något sätt slappna av, men inte minst för mjölk- och köttbönder går lönsamheten upp. Det är fantastiska nyheter. Men vi ska inte räkna med att detta bara fortsätter av sig självt, utan det är en signal till att fortsätta hålla i och ha ett långsiktigt arbete, så att det inte blir någon övergående trend utan en långsiktig utveckling. Det är otroligt viktigt för hela vårt land.

Jag är inte så övertygad om att skolelever verkligen läser miljöprövningsförrordningen väldigt noga, som det förs fram här i debatten. Jag skulle väl se fördelar om det vore så. Det är en väldigt intressant förordning, men jag vill ändå uttrycka tvivel i den delen. I den allmänna debatten om livsmedelsverksamheten har miljöbalken och dess förordningar en väldigt liten del. Även jag som miljöminister kan nog erkänna att det kan få vara så. Detta är inte det viktigaste i arbetet med livsmedelsstrategin.

Det är självklart otroligt viktigt att miljölagstiftningen är fungerande och tillämpas och att den rådgivning som bönder ska få under miljöbalken fungerar väl. Inte minst är det viktigt att relationen mellan myndigheter och näringsidkare i alla delar fungerar väl och är respektfull. Fungerar det på något annat sätt ska man självklart reagera kraftfullt. Men det är inte huvuddelen av arbetet för att stärka livsmedelssektorn i Sverige. Det är inte heller huvuddelen av den allmänna debatten.

Anf. 17 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för debatten.

Vi kan konstatera att ministern inte vill ändra i miljöbalken, fast det är ett levande dokument. Vi kan också konstatera att det finns olika synsätt i olika länder på hur viktigt det är med livsmedelsproduktion. Ta bara skillnaderna mellan de nordiska länderna! I Finland handlar livsmedelsproduktion om försörjningsberedskap, nationellt försvar och säkerhetspolitik. I Norge är livsmedelsproduktionen bland annat till för att främja landsbygden och minska klyftan mellan stad och land. I Danmark är livsmedelsproduktion en självklar affärsmöjlighet. Här hemma i Sverige är livsmedelsproduktion en miljöfarlig verksamhet.

Jag har som ledamot här i riksdagen ett stort ansvar att tala gott om Sveriges bönder och i enlighet med livsmedelsstrategin fatta beslut som gynnar vårt jordbruk här i Sverige. Min avslutande fråga till ministern är: Är ministern beredd att ta ansvaret att i enlighet med livsmedelsstrategin fatta beslut som gynnar hela jordbrukssektorn i Sverige?

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 18 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Regeringen arbetar mycket intensivt för att genomföra livsmedelsstrategin så som den ser ut. Jag vill reagera mot påståendet att det skulle finnas någon koppling mellan det som vi är överens om – livsmedelsstrategin så som den är förhandlad och formulerad – och eventuella ändringar i miljöbalken. Någon sådan del av livsmedelsstrategin finns helt enkelt inte. Den fokuserar på praktiska åtgärder för att öka livsmedelsproduktionen. En rad myndigheter är involverade, och vi har kraftfullt ökat de medel som finns tillgängliga för det arbetet. Det ger effekt, och det är jag stolt och glad över.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.45 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Frågestund

Anf. 19 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Isabella Lövin, socialminister Annika Strandhäll, statsrådet Anna Ekström och statsrådet Heléne Fritzson.

Statsrådet Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning.

Regeringens klimatsatsningar

Anf. 20 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Klimathotet är akut. Det kräver att de åtgärder som vi vidtar är verkningsfulla och seriösa. Vi har inte tid med symbolfrågor, och vi

har inte råd med symbolpolitik. Det behövs en klimatpolitik som är på riktigt. Därför är det beklagligt att regeringen prioriterar åtgärder som saknar verklig klimatnytta.

Elcykelmarknaden växte med 50 procent mellan 2015 och 2016. Den väljer regeringen att subventionera med 350 miljoner kronor. Konjunkturinstitutet kallar subventionen för svärmotiverad. De konstaterar samtidigt att flygskatter inte minskar utsläppen inom EU, och de menar att Klimatklivet riskerar att innebära kostsamma satsningar som sannolikt hade genomförts ändå.

Därför är min fråga till klimatministern: Är regeringen beredd att ompröva sina satsningar med anledning av kritiken så att vi kan få en klimatpolitik som gör verklig skillnad?

Anf. 21 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Maria Malmer Stenergard, för frågan!

Sedan regeringen tillträdde har vi lagt fast ett antal grundläggande och helt omställande klimatreformer. Det är klimatlagen och mål om 100 procent förnybart, och vi fördubblar nu miljö- och klimatbudgeten för att vi ska ställa om här hemma.

Det finns gott om forskning som visar att det finns stora möjligheter att ställa om exempelvis pendlingen från biltrafik till cykelpendling. En tredjedel av Stockholms pendlare skulle kunna nå sitt arbete inom en halvtimme. En elcykelpremie är ett alldeles utmärkt sätt att påskynda denna omställning, för vi måste ned till noll.

Naturvårdsverket har sagt att med Moderaternas tidigare politik kommer vi inte att nå de nationella målen. Nu har vi chans att göra det.

Anf. 22 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Tyvärr ökar utsläppen nu. Under Alliansen minskade de. Vi tror på en hållbar miljö, men vi tror också på hållbara finanser. Därför tar vi ansvar och satsar pengarna där de gör mest nytta, för att ha en chans att nå de klimatmål som vi gemensamt har satt upp. Det är klimatpolitik på riktigt.

Frågan är snarare: Hur tänker regeringen nå klimatmålen?

Anf. 23 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Sanningen är att Moderaterna vill sänka bensinskatten och ta bort flygskatten. De ökade utsläpp som Maria Malmer Stenergard refererar till handlar om den internationella flyg- och sjöfarten. Hur ska vi få ned dessa utsläpp om vi inte gör något åt att flyget just nu är helt befriat från skatter?

Vi har ansvar för kommande generationer. Vi måste få ned utsläppen, och det gör vi inte genom en brun skatteväxling och genom att göra flyget till skattefrälse.

Olika kostnader för tandvård

Anf. 24 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till socialminister Annika Strandhäll.

Folktandvården i flera landsting har aviserat att man tänker höja priset från och med januari 2018. I och med detta blir det en drastisk höjning för många patienter. Vi ska komma ihåg att det redan nu är många som avstår från tandläkarbesök av kostnadsskäl.

Priset i dag för en vanlig undersökning är ca 1 000 kronor, men inte för alla. En person som vistas här i landet utan tillstånd betalar endast 50 kronor för ett besök. Min fråga är: Tycker ministern att detta är rimligt?

Anf. 25 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! En god tandhälsa är en väsentlig del av en god hälsa i stort. Vi vet att om man har en dålig tandhälsa påverkar det flera andra funktioner i kroppen. Därför har regeringen i den senaste budgetpropositionen gått fram med nästan en fördubbling av det allmänna tandvårdsbidraget, för alla – såväl yngre och äldre som de grupper som finns däremellan.

Regeringen har också för avsikt att under hösten tillsätta en tandvårdsutredning som ska se över hur vi kan ta steg mot att även tandhälsa ska bli en större och bättre del av hälsan som helhet. Jag ser fram emot denna utredning och vad den kommer att leverera.

Anf. 26 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Trots långa köer till tandvården på grund av sköterske- och tandläkarbrist erbjuder en del landsting, däribland Västerbotten, fullständig tandvård till personer som vistas här illegalt.

Tycker ministern att det är rättvist att medborgare här i landet måste betala tusentals kronor i tandvårdskostnader medan de som inte får vara här betalar 50 kronor för exakt samma vård?

Anf. 27 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tror att vi kan vara eniga om att tandhälsa, precis som jag sa i mitt tidigare inlägg, är oerhört viktig för oss alla, både yngre människor som befinner sig mitt i livet och äldre, oavsett vad man har för bakgrund.

Även om man kommit hit och befinner sig i landet som flykting ska man kunna få hjälp om man har akuta besvär med sin tandhälsa. Det är min ståndpunkt att det ska finnas en rimlig relation mellan de kostnader som svenskar i övrigt har och det som man möjligtvis får betala om man har en annan bakgrund.

Klimatnyttan med elcykelpremien

Anf. 28 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Förra året växte marknaden för elcyklar med 50 procent. På två år har vi haft en 125-procentig ökning – det är fantastiskt. Just nu är var åttonde cykel som säljs en elcykel. Detta är i paritet med vad många andra länder, som har legat långt framme tidigare, presterar. Att då, som regeringen gör, gå in och slumpa bort 350 miljoner kronor per år i en elcykelpremie till en marknad som redan växer dramatiskt blir märkligt.

Min konkreta fråga till Isabella Lövin är: Vilken klimatnytta ger dessa pengar konkret?

Anf. 29 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Rickard Nordin för frågan. Som jag sa tidigare skulle en tredjedel av bilpendlarna i Stockholm kunna cykla till jobbet på mindre än en halvtimme. Det gäller bara i Stockholm.

Vi vill med regeringens politik gynna cykling, gång, kollektivtrafik och en övergång till fossilfria bilar. Detta är ett steg. Vi har ett mycket ambitiöst klimatmål – vi ska ha ned utsläppen med 70 procent inom transportsektorn till 2030. Därför måste vi göra alla insatser som vi kan.

Med en övergång till elcyklar blir det mycket lättare för vanliga människor, så att de känner att de vågar och orkar ta cykeln till jobbet. Det ger också hälsofördelar. Det gör att vi utrymmesmässigt får mycket effektivare transporter på våra vägar och kanske slipper investera i nya vägar. Det är en enormt positiv och ekonomiskt effektiv åtgärd.

Anf. 30 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Skattebetalarnas pengar ska användas effektivt. Ministern säger att människor skulle kunna ta cykeln till jobbet. Kommer de att göra det? Vilka studier har regeringen gjort om effekten av denna premie? 350 miljoner är mycket pengar. Regeringen lägger 300 miljoner per år för att ställa om hela Sveriges basindustrier. Det är en enorm utmaning som vi har där. Det finns så otroligt många andra ställen där dessa pengar kan pusha en utveckling och driva en marknad som inte redan finns, inte minst när det gäller de fossilfria transporterna.

Kan jag få ett konkret svar: Vilken klimatnytta får vi? Med hur många ton kommer utsläppen att minska? Vilka beräkningar har regeringen gjort? Har man gjort några beräkningar över huvud taget, eller är det lösa antaganden om vad man skulle kunna få?

Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Faktum är att Centerpartiet, som Rickard Nordin företräder, helt och hållet vill nedmontera de miljöinvesteringar som vi nu gör och som är helt nödvändiga att göra eftersom läget är akut när det gäller att få ned utsläppen.

Vi kan göra olika bedömningar och bromsa investeringar som är nödvändiga på grund av olika antaganden. Men vad vi vet är att vi av hälso-skäl, utsläppsskäl och av partikelskäl behöver få bort de smutsigaste bilarna från våra vägar.

Parasportens framtid

Anf. 32 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till idrottsminister Annika Strandhäll.

I våras beslutade Riksidrottsförbundet att inkludering av parasport är något som man ska göra om ekonomin så tillåter.

Vi har lyft fram denna fråga tidigare med statsrådet och fick då intrycket att vi är helt överens om att detta inte är acceptabelt.

Att det ska finnas idrott för personer med funktionsnedsättning är ett uttryckligt mål från denna kammare och från regeringen, särskilt när det handlar om barn och unga. Det är något som RF inte bara kan bortse från.

Jag vet att det har varit en dialog med RF om frågan, och jag undrar hur den dialogen gick.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Anf. 33 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Bengt Eliasson för frågan och det stora intresset för en fråga som vi båda tycker är otroligt viktig.

Jag har träffat Riksidrottsförbundets ledning och Parasportförbundets ledning och diskuterat denna fråga nogsamt. Jag har från regeringens sida uttryckt, också med det stöd i ryggen som jag har haft från utskottet i denna fråga, vikten av att man ökar tempot när det gäller att bereda möjlighet för fler funktionshindrade att ta del av alla de fördelar och möjligheter som idrottsrörelsen erbjuder.

Vi kommer också att fortsätta den dialogen under nästa vecka, både om denna fråga och om en del andra frågor. Men jag kan försäkra ledamoten om att detta är en fråga som regeringen kommer att följa mycket nogsamt.

Frågestund

Anf. 34 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag skulle vilja ställa en följdfråga. Skulle statsrådet kunna tänka sig, för att öka tempot i dessa delar när det gäller inkludering av funktionsnedsatta, att överväga en örönmärkning av stödet till parasporten på liknande sätt som man har i till exempel Norge?

Anf. 35 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Bengt Eliasson för detta.

Jag tycker att jag har en god dialog både med Parasportförbundet och med Riksidrottsförbundet i denna fråga. De har också en dialog sinsemellan, bland annat om den skrivning som kom på plats och som jag också kan tycka var ganska olycklig.

Jag vill gärna följa hur detta utvecklar sig innan jag överväger att ta till ytterligare åtgärder.

Vården av cancersjuka barn

Anf. 36 LENNART AXELSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Annika Strandhäll.

I veckan har vi via medierna fått veta att två av Sveriges största mottagningar för cancersjuka barn har tvingats ställa in operationer och behandlingar.

Enligt en undersökning från Barncancerfonden är var fjärde vårdplats stängd inom barncancer vården på grund av personalbrist. Detta är naturligtvis mycket bekymmersamt, särskilt med tanke på att det handlar om barn och deras familjer i mycket utsatta situationer.

Min fråga till socialministern är vad regeringen kan göra för att underlätta för landstingen, så att de kan öppna vårdplatser i en tillräcklig omfattning.

Anf. 37 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Lennart Axelsson för frågan. Jag har också följt denna rapportering med mycket stort intresse och känner mig mycket berörd. Vid några tillfällen har jag besökt barncancervården, och få saker är så känsloladdade.

Den bild som också framkom när vi, som en del av regeringens cancersatsning 2016, gjorde en genomlysning av kompetensförsörjningen inom barncancervården är att vi har ett problem när det gäller bemanningen här liksom i andra delar av den svenska hälso- och sjukvården.

Vad regeringen har gjort så här långt är att vi har satsat kraftfullt på att utöka antalet platser för specialistsjuksköterskor som nu börjar utexamineras. Vi har också öronmärkt pengar för att sjuksköterskor ska kunna utbildas sig med studielön.

Jag kommer också inom kort att bjuda in de barn som har velat dela med sig av sina erfarenheter till Socialdepartementet för att fortsätta dialogen med dem.

Anf. 38 LENNART AXELSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att det känns bra att vi nu är i ett läge där vi faktiskt har resurser för att kunna göra satsningar på områden inom välfärden där det finns behov och att vi har gått från den tidigare skattesänkarpolitiken till att faktiskt kunna investera i det som är viktigt för svenska folket.

Jag ser fram emot att vi faktiskt gör någonting åt denna situation. Det duger inte att vi inte kan erbjuda den absolut bästa vården till de barn som har drabbats av denna allvarliga sjukdom.

Anf. 39 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Lennart Axelsson för detta.

Utöver de satsningar som jag räknade upp, som regeringen redan har gjort, gör vi de största satsningarna på svensk hälso- och sjukvård i modern tid under nästa år när vi tillskjuter ytterligare 5,5 miljarder kronor, varav en stor andel ska gå just till att förstärka bemanningen. Jag räknar med att en del av dessa resurser också kommer att nyttjas för att säkerställa en bättre kvalitet inom barncancervården.

Åtgärder på EU-nivå för att minska koldioxidutsläppen

Anf. 40 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Koldioxidhalten i atmosfären växer fortfarande, trots att de globala utsläppen har planat ut. Vi har nu 410 ppm, men en rimlig nivå är egentligen 350 ppm.

Kommuner runt om i landet börjar jobba med minusutsläpp, men vi skulle behöva göra detta mer.

Vi ser i dag katastrofer med stormar som förflyttar stora vattenmassor och så vidare på ett fullkomligt orimligt sätt där öar blir obeboeliga, som vi nyligen har sett.

Inte minst är metanavgången från tundran ett problem som DN rapporterade om i somras. Det finns försök med bete som hindrar avsmältning av permafrost. Även den naturgas som används från fossila lager bör ses över, och vi skulle faktiskt behöva använda endast den gas som läcker ut naturligt i stället för att plocka upp fossilgas från djupa lager och använda i vår transportsektor.

Vill ministern verka i EU för att ett sådant arbete påskyndas?

Anf. 41 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Emma Wallrup för en mycket viktig fråga. Vi ser att klimatförändringarna sker här och nu. Det är ingen fråga för framtiden, utan vi måste sätta in insatser på alla nivåer.

När det handlar om att fånga upp koldioxid ur atmosfären eller om ny teknik för att kunna använda eventuella läckage från jordar och så vidare är det någonting som är viktigt att se över på EU-nivå. Sverige har det mest ambitiösa målet i världen i och med att vi här i riksdagen har sagt att vi ska vara nere på nollutsläpp 2045 och att vi därefter ska ned på negativa utsläpp. Detta är ett väldigt ambitiöst mål. Vi driver på EU-nivå att vi ska få bort utsläppsrätter som gör det för billigt att släppa ut. Därmed ska det bli ekonomiskt intressant att investera i ny teknik som gör att vi får bättre industrier.

Anf. 42 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det är viktiga åtgärder. Samtidigt tror jag att vi måste se över de förstärkningsmekanismer som är igång. Nu släpper naturen själv ut, ur en egen pool, så att säga. Det måste vi börja hantera, och vi är inte där än i klimatdebatten. Vi håller på med den andra delen – våra egna utsläpp.

Tundran behöver hanteras på något sätt. Det finns ryska forskare som forskar på detta, men de är ganska ensamma. De använder egna medel och har väldigt lite stöd. EU skulle behöva gå in här, ha samtal med dem och stärka den forskningen. Jag undrar om ministern vill driva det.

Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Regeringen har klimat som en av sina stora prioriteringar – jobb, skola och klimat. Vi behöver se över alla utsläppskällor som gör att klimatet hamnar i en ond spiral. Det gäller avgångarna från jordar och havsbottnar, och den senaste forskningen säger att till och med regnskogarna i dag de facto är en källa till CO₂-utsläpp snarare än en sänka. Det gör att vi måste se på alla åtgärder vi kan vidta och följa forskningen mycket noga.

Inre utlänningskontroller

Anf. 44 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi står inför flera viktiga utmaningar och problem i svensk migrationspolitik. Ett av de största problemen utgörs av det faktum att alltför många personer som har fått avslag på sin asylansökan, och alltså saknar skyddsskäl och status som flykting, ändå väljer att stanna kvar i Sverige utan laglig rätt att vistas här. På bara några år beräknas 50 000 avvika

och gå under jorden efter att ha nekats uppehållstillstånd. Tyvärr ser vi redan många tecken på ett omfattande skuggsamhälle som håller på att breda ut sig i Sverige.

I den situationen hade det varit rimligt om antalet inre utlänningskontroller, som alltså syftar till att just hitta personer i skuggsamhället, ökade i takt med behovet. I stället ser vi här en drastisk minskning, från ca 40 000 kontroller år 2012 till bara 20 000 kontroller i fjol. På vilket sätt arbetar regeringen och migrationsministern för att antalet inre utlänningskontroller ska motsvara det omfattande behovet?

Anf. 45 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill tacka Johan Forssell för frågan. Det är en oerhört viktig och angelägen fråga, och regeringen följer den väldigt noga. Vi kan faktiskt se en försiktig ökning av de kontroller som är avgörande för att vi ska ha ett väl fungerande system. Det arbetas på många fronter med att återvändandet i det samlade återvändandeprogrammet ska fungera väl.

Anf. 46 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är bra att ministern följer frågan väldigt väl.

Jag är dock oerhört bekymrad, måste jag säga, både för den halvering som har skett på bara fyra års tid och av det faktum att när jag ställde en fråga till migrationsministerns företrädare alldeles nyligen blev svaret att polisen i dag inte ens har en fungerande statistikrapportering. Det är alltså inte nog med att antalet kontroller har halverats – i dag kan ingen säga om de ens sker eller inte, eller åtminstone inte i vilken omfattning de sker. Anser ministern verkligen att detta är rimligt?

Anf. 47 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Man kan mäta detta på olika sätt. Man kan mäta det i antal inre kontroller, och man kan mäta det i innehållet och värdet av vad det är man faktiskt når fram till när man gör kontrollerna. Jag tycker att båda parametrarna är väldigt viktiga. I den första delen ser vi, som jag nämnde i mitt första inlägg, en ökning. Även i volymdelen, som jag vet att Johan Forssell kritiserar, ser vi faktiskt en förändring i positiv riktning.

Jag är dock mycket tacksam för frågan. Regeringens arbete fortsätter.

Väntetiderna i barn- och ungdomspsykiatri

Anf. 48 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Förra veckan blev jag kontaktad av en pappa som samma dag hade fått tid för besök på barn- och ungdomspsykiatri för sitt barn efter att ha väntat i tre år. De hade väntat i tre år utan att få komma fram till vården.

Detta är någonting vi ser på flera olika områden i svensk hälso- och sjukvård i dag: Det är en bra vård när du väl kommer fram, men alldeles för många kommer inte fram. Vi kan se att antalet landsting som klarar av att inom 30 dagar ge ett första besök inom barn- och ungdomspsykiatri har sjunkit från 16 till ett enda bara under de senaste tre åren. Min fråga till statsrådet är: När regeringen nu ser vad som är effekterna av de egna

Anf. 49 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Emma Henriksson för frågan.

Hälso- och sjukvården ska naturligtvis finnas där när du behöver den. Jag är väldigt oroad när det gäller den ökande psykiska ohälsan både i samhället i stort och inte minst bland barn och unga, som vi har sett under en väldigt lång tid – faktiskt sedan slutet av 90-talet. I den här regeringen har vi sedan vi tillträdde ökat tillskottet till psykiatri med nästan två och en halv gånger vad den borgerliga regeringen gjorde.

Vi ser trots detta att köerna ökar, och vi är beredda att göra mer. Bland annat gör vi ytterligare satsningar under nästa år. Vi tittar nu också i Regeringskansliet på om det finns något ytterligare vi kan göra när det handlar om till exempel ekonomiska incitament eller garantier på olika sätt. Samtidigt finns det i grund och botten en personalproblematik, som vi också arbetar med men som tar längre tid att vända.

Anf. 50 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Detta är ett område där vi behöver göra stora ansträngningar; det är någonting vi är helt överens om. Det var också någonting vi i Kristdemokraterna gjorde när vi satt i ledning, och det är någonting vi fullföljer med de ökade satsningar vi gör i vårt budgetalternativ i förhållande till regeringens satsningar. Men det räcker inte med pengar. Det räcker inte att säga att detta är viktigt. Det regeringen har gjort är nämligen att vidta åtgärder som har förvärrat problemen.

Min fråga till statsrådet är därför: Ser ni att ni har skapat problem, och är ni beredda att ompröva detta?

Anf. 51 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Nej, vi i regeringen ser inte att vi har skapat problem. Regeringen ser att vi nu på allvar tar tag i en situation som ni sköt framför er, Emma Henriksson, genom att använda er av ekonomiska incitament i stället för att göra de reella satsningar som behövdes inom till exempel psykiatri. Det handlar bland annat om tydliga resursförstärkningar, förstärkningar av elevhälsan och förstärkningar av ungdomsmottagningarna. Det handlar som sagt även om en ökning av stödet till psykiatri. Men vi tittar också på om vi kan göra ännu mer, för detta är ett stort problem.

Regeringens inställning till myndigheters prognoser

Anf. 52 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman! Jag har en fråga av allmänpolitisk karaktär som jag skulle vilja rikta till Isabella Lövin.

Det är vida känt att regeringen under flyktingkrisen 2015 fattade de beslut som var nödvändiga alldeles för sent. Detta ledde senare fram till en granskning i konstitutionsutskottet, där man hela tiden försvarade sig med att man naturligtvis var skyldig att lita på sina myndigheter och lita på Migrationsverkets prognoser. Det var de möjligheter man hade.

Frågestund

Ibland kan man dock fråga sig om detta gäller alla och om det är en konsekvent linje regeringen har. Den 10 oktober i år publicerade en annan myndighet, Konjunkturinstitutet, sina prognoser. Det var alltså i förra veckan, och myndigheten skrev så här: ”Regeringens kraftigt underfinansierade budget för 2018 bedöms inte ligga i linje med överskottsmålet. Därför kommer det att krävas en åtstramande finanspolitik redan 2019 så att överskottsmålet nås.”

Eftersom regeringen uppenbarligen väljer vilka myndigheter den litar på skulle jag vilja fråga ministern vilka överväganden som ligger till grund när man tar ställning till vilka myndigheter man ska lita på och vilka man inte litar på.

Anf. 53 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jonas Millard, för frågan!

Vi har ju ett budgetramverk som hela riksdagen står bakom, och vi har mål som är uppsatta. Regeringens bedömning, som även delas av EU, IMF och andra utomstående aktörer, är att Sveriges ekonomi är mycket god.

När vi bildade regering 2014 var budgetunderskottet 60 miljarder. För nästa år beräknas ett budgetöverskott på 80 miljarder – vi satsar 40 miljarder på välfärden och använder 40 miljarder till att betala av på statsskulden. Detta är någonting som tas emot med mycket stor respekt och beundran av internationella bedömare.

Självklart har regeringen – och alla regeringar – ansvar för den ekonomiska politik som förs. Jag kan konstatera att ekonomin har vänt sedan denna regering tillträdde. Vi har också betalat av på statsskulden och fortsätter att göra det. Ekonomin är urstark – om detta råder ingen diskussion.

Anf. 54 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Min frågeställning gällde vilka skäl man har för att göra olika bedömningar när man väljer vilka myndigheter som man litar på.

Regeringen har ju en massa olika myndigheter med olika uppdrag. De finns till för att göra olika prognoser som regeringen sedan ska kunna använda sig av. Migrationsverket gör prognoser så att ni i regeringen ska kunna bestämma vilken typ av migrationspolitik ni ska föra. Konjunkturinstitutet gör prognoser för att ge er i regeringen underlag för att bestämma vilken ekonomisk politik ni ska föra.

Varför gör ni olika bedömningar i fråga om att lita på olika myndigheter?

Anf. 55 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Regeringen har ett ansvar inför riksdagen och inför väljarna. Vad gäller den bedömning som handlar om den allmänekonomiska prognosen och tillståndet för den förda politiken finns det naturligtvis ingångar som handlar om den politik som vi ser är verksam. Det finns myndigheter som har olika bedömningar, och vi tar in dessa i våra bedömningar.

Anf. 56 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Även min fråga går till statsrådet Lövin.

Det har varit mycket glädjande att följa ambitionshöjningen i den svenska klimatpolitiken sedan denna regering tog över. Naturvårdsverket pekar i sina prognoser på att man nu håller på att stänga det gap som den förra regeringen lämnade efter sig när det gäller att minska utsläppen.

Samtidigt vet vi att vi står inför rejäla utmaningar. Utsläppen från framför allt transporter och industri har vi väldigt svårt att hantera. När det gäller transporterna är det framför allt utrikesflyget som ökar, och där är det viktigt att regeringen går vidare med en flygskatt.

Inom industrin är det framför allt högkonjunkturen och EU:s utsläppshandel som inte riktigt fungerar tillsammans – högkonjunkturen leder till utsläpp, och utsläppshandeln är inte tillräckligt ambitiös.

Min fråga till statsrådet Lövin blir därför: Vad gör regeringen för att minska utsläppen inom industrin?

Anf. 57 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Lorentz Tovatt, för frågan!

Industrin står i dag för ungefär en tredjedel av Sveriges utsläpp. Dessa utsläpp finns inom EU:s utsläppshandelssystem.

Att få ned de utsläpp som finns inom utsläppshandelssystemen är oerhört viktigt, och regeringen har varit mycket aktiv på den punkten. I EU-kretsen har vi drivit vad som kallas the Swedish proposal, det svenska förslaget, om att skrota upp till tre miljarder utsläppsrätter som gäller för industrin.

Vi har fått gehör för detta förslag, och det förhandlas just nu med Europaparlamentet. Det motsvarar 150 gånger Sveriges utsläpp inom industrin årsvis.

Vi har också en satsning på tekniksprång inom industrin, Industriklivet, där vi går in med pengar för att stödja till exempel stålindustrin och cementindustrin när det gäller ny teknik för att få ned utsläppen.

Anf. 58 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Tekniksprång gör vi tillsammans, och jag är glad att regeringen är på bollen i den frågan.

Har detta skett i samverkan med industrin? Har denna satsning mottagits väl av de industrier som ministern talar om?

Anf. 59 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Den samlade processindustrin – som innefattar industri som arbetar med stål, järn, cement och kemisk-teknisk verksamhet – har tagit emot detta initiativ på ett mycket positivt sätt. Vi samverkar redan – Energimyndigheten jobbar med Vattenfall, LKAB och SSAB för en ny teknik med vilken man kan tillverka stål utan kol.

Detta kan bli en framtida exportframgång för Sverige. Vi behöver ligga i framkant. Vi ska exportera lösningarna – inte utsläppen.

Frågestund

Anf. 60 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till kunskapsminister Anna Ekström.

I Sverige berömmar vi oss ofta av att vara toleranta och av att älska mångfald. Men så ser det tyvärr inte alla gånger ut i praktiken.

Enligt Europakonventionen har elever och föräldrar rätt att välja den skola som står i överensstämmelse med den egna familjens övertygelse. Det här är dock någonting som inte kommer att vara möjligt i fortsättningen om Socialdemokraterna får bestämma. Det finns också ett kongressbeslut om detta.

I dag är religiösa inslag i undervisningen förbjudna, och så ska det vara. Däremot får friskolor i övrig verksamhet ha konfessionella inslag. Detta vill dock Socialdemokraterna ta bort.

Jag skulle vilja ha ett tydligt svar från ministern: Är det regeringens mening att förbjuda alla de populära kristna skolor som i dag finns?

Anf. 61 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Frågestunderna ska ju ägnas åt sådant som är regeringens politik, inte åt ett enskilt partis politik. Men jag ska ändå med glädje svara på den fråga som Annika Eclund ställde.

Den socialdemokratiska partikongressen beslutade att man ska verka för att skolan ska vara fri från konfessionella inslag. Skälet till detta ska jag uttrycka med mina egna ord.

Jag tycker att det är alldeles utmärkt om barn i Sverige utövar en tro. Jag tycker att det är fint att det finns möjligheter för barn att göra det. Men jag tycker att detta ska vara någonting som barn gör på sina egna villkor. Jag tycker inte att skolan ska vara en arena där barn förväntas utöva tro eller delta i olika former av konfessionella inslag.

Jag tycker att det är alldeles utmärkt om barn själva vill göra det, men jag vill inte ha en skola som förväntar sig en viss religiös inriktning eller som försöker att övertyga eller förmå barnen att välja en sådan inriktning. (Applåder)

Anf. 62 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Socialdemokraterna ingår i regeringen, så det är intressant att veta. Det finns många oroliga föräldrar och skolledare där ute som uppvaktar mig i denna fråga och som undrar hur de kommer att kunna bedriva sin framtida verksamhet. En del av dem tittar på denna sändning just nu.

Jag skulle vilja ha ett klart svar från ministern – ett svar som tydliggör vad som kommer att vara tillåtet att göra på skoltid på en konfessionell skola.

Anf. 63 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Regeringen bereder just nu direktiv till en utredning som handlar om denna komplicerade fråga. Precis som Annika Eclund säger innefattar frågan väldigt många olika bevekelsegrunder.

Det handlar om hur Sverige ska leva upp till en konvention om mänskliga rättigheter. Det handlar om föräldrars rätt att uppföstra sina barn och

om barns rätt till sin egen religion. Det handlar också om att vi ska ha en skola där barn och elever möts och träffas, oavsett bakgrund. Detta är utgångspunkten för regeringens politik.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Frågestund

Förhandlingarna om EU:s gemensamma asylpolitik

Anf. 64 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Min fråga går till migrationsministern och handlar om nyheten som Ekot presenterade i dag – att Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter i dag har röstat och antagit en ny position i fråga om Dublinförordningen inför de kommande förhandlingarna med ministerrådet och kommissionen.

Som jag förstår det innebär detta ett förslag på en tvingande omfördelning av asylsökande inom EU. Det är en ståndpunkt som jag välkomnar inför de fortsatta förhandlingarna.

Det här sker i skuggan av en ganska dystert debatt i Europa med väldigt många låsningar, så min fundering är: Vad vet ministern om förslaget, och hur ska man se på beskedet i dag ur ett svenskt perspektiv?

Anf. 65 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Tack för frågan, Fredrik Lundh Sammeli! Jag blev lika glad som du när jag hörde på morgonnyheterna att utskottet i parlamentet syntes gå mot ett väldigt brett beslut om mer solidaritet mellan medlemsstaterna i Europa.

Jag har haft glädjen att även under min korta tid redan ha haft ett möte med vår svenska rapportör Cecilia Wikström, som representerar Liberalerna. Vi hade ett mycket bra samtal. Hon har ju jobbat med en modifiering av kommissionens förslag och på alla sätt gjort ett alldeles fantastiskt arbete och också företrätt den svenska ståndpunkten.

Nu går arbetet vidare. Det ger oss lite råg i ryggen att föra de svenska förhandlingarna vidare i ministerrådet.

Anf. 66 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Vi måste klara av att bekämpa orsakerna till att människor tvingas på flykt. Vi behöver hjälpa människor i deras närområden. Vi behöver få hela världen att ta ett större ansvar. Vi behöver få ett Europa som delar på ansvaret för att möta asylsökande.

Jag tycker att dagens besked är en viktig del i att flytta fram positionerna för ett välfungerande asylsystem där medlemsländerna tar det gemensamma ansvaret. På vilket sätt kan Sverige öka trycket för att länder ska ta sin del av ansvaret?

Anf. 67 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag tror att vi kommer att ha stor glädje av den justering och den ändring som Cecilia Wikström har presenterat, det vill säga att man ger ett utrymme för vissa medlemsstater att gå lite långsammare fram. Kravet vidhålls att man ska dela på ett solidariskt och ansvarsfullt mottagande men ger en viss tid för genomförandet. Det tar jag med mig till kommande ministerråd, precis som jag tar med mig den svenska ståndpunkten, som är väl förankrad här i Sveriges riksdag.

Anf. 68 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Strandhäll.

Vården i Sverige måste fungera och patienten och patientsäkerheten sättas främst.

Trots att vi på många olika sätt har en vård i världsklass står just nu en bit över 100 000 människor i vårdköer. För varje fjärde patient i behov av operation inom specialistvården innebär det en väntan som är längre än tre månader. Det är ett enormt lidande, oro, frustration, en lång väg tillbaka till ett aktivt liv och till arbetsmarknaden. Inte minst är det en sjunkande tilltro till att välfärden fungerar som följd av detta. Moderaterna satsar därför 3 miljarder kronor per år från och med 2018 på en förstärkt kömiljard.

Jag vill att ministern beskriver vilka konkreta nya åtgärder ministern och regeringen avser att vidta för att komma till rätta med denna mycket oroväckande situation.

Anf. 69 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för frågan! Det är en fråga som är väldigt högt prioriterad av regeringen.

När vi klev in hösten 2014 kunde vi konstatera att köerna redan hade börjat öka, för det är ju inte genom ekonomiska incitament man löser vad som egentligen är en bemanningskris i den svenska hälso- och sjukvården. Det är därför som regeringen i stället har valt att satsa på att utbilda fler specialistsjuksköterskor och barnmorskor och att se till att sjuksköterskor kan få studielön för att utbilda sig vidare. Vi bygger också ut läkarutbildningen nästa år. Och vi förstärker hälso- och sjukvården med 5,5 miljarder ytterligare, varav 3 miljarder kommer att handla om just förstärkningar och möjligheter att anställa mer personal, fler händer i hälso- och sjukvården, så att man kan hålla vårdplatser öppna och utföra de operationer som är nödvändiga. Det är lösningen på problemen. Lösningen är inte en kömiljard.

Anf. 70 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack för svaret! Jag vill då påminna socialministern om att under den rödgröna regeringen har vårdköerna mer än fördubblats – detta sedan den rödgröna regeringen tog bort alliansregeringens mycket framgångsrika kömiljard. Det förtjänar att påpekas att några av de största bekymren har vi i de socialdemokratiskt styrda landstingen.

Vilken analys gör statsrådet av den här utvecklingen, som har eskalerat under de senaste tre åren?

Anf. 71 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Analysen jag gör är att den borgerliga regeringen under åtta år närmast konsekvent lät bli att förstärka personalen inom hälso- och sjukvården och i stället använde ekonomiska incitament som ledde till undanträngningseffekter, vilket Moderaterna själva har erkänt. År 2014 hade köerna dessutom redan börjat öka.

Vi satsar nu på att öka personalen till hälso- och sjukvården. Detta är naturligtvis inte något som man vänder över en natt, men det är den rätta lösningen för en stabil sjukvård på lång sikt.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Frågestund

Biståndsmedel till FN-organ

Anf. 72 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Till följd av den internationella högkonjunkturen och ett minskat antal asylsökande i Sverige ökar biståndsbudgeten rejält nästa år, med 8 miljarder kronor, och är nu uppe i 43 miljarder. Det är den största biståndsbudgeten någonsin.

Förutom att vi med dessa medel kan hjälpa fler medmänniskor i vår omvärld ger det ett utrymme att vässa vårt internationella bistånd att bli så nytänkande och effektivt som möjligt.

Min fråga går till biståndsminister Isabella Lövin, som har aviserat att en stor del av dessa 8 miljarder kommer att landa hos olika FN-organ. I en intervju i *Ekot* säger Lövin: Vi ger de här organisationerna en möjlighet att agera snabbt och vara expertorganisationer, och de gör ju de bästa bedömningarna av var behoven är som störst.

Att en betydande del av svenskt bistånd kanaliseras via FN är rimligt, men regeringens senaste besked signalerar en ovilja att bygga upp kapaciteten hos våra egna civilsamhällesorganisationer. Är det Miljöpartiets och regeringens politik att stärka FN men inte civilsamhället?

Anf. 73 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det enkla svaret på frågan är nej. Vi stärker civilsamhället genom våra bilaterala strategier, och sedan regeringen tillträdde har vi väsentligt ökat stödet också till de civilsamhällesorganisationer i Sverige som är kanaler för svenskt bistånd.

Jag tror att Sofia Damm vet att inte hela sanningen kommer fram i ett kort inslag i *Ekot*. Det är också lätt att se hur vår budget är fördelad när det handlar om stöd till FN-organ och stöd till våra bilaterala strategier.

Sanningen är också den att vi behöver ett starkt FN i dag. Vi behöver också reformera FN. Genom våra medel dit har vi stor påverkan på FN-politiken. Det gör att prioriteringarna av jämställdhet, hållbarhet och konfliktförebyggande får genomslag. Därmed får våra biståndsmedel ett större genomslag.

Anf. 74 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Miljöpartiet har historiskt, precis som vi kristdemokrater, värnat civilsamhället och sett kraften i vad mindre organisationer kan åstadkomma. Detta handlar givetvis inte bara om ett *Eko*-inslag. Jag har studerat budgeten noga, och anslaget till civilsamhällsorganisationerna höjs de facto inte.

I civilsamhällsrelserna kan vi verkligen tala om den snabbhet och expertis som Lövin tillskriver FN. Varför ökar då inte de specifika anslagen till CSO:erna?

Anf. 75 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi har ökat anslagen till civilsamhällsorganisationerna mycket väsentligt sedan vi tillträdde. Sedan kanaliseras en mycket stor del av våra bilaterala strategier via civilsamhällsorganisationer på marken ute i de olika länderna.

Bilden är den att vi delar upp biståndet i många olika delar, men de facto går en majoritet av det vi gör via civilsamhällsorganisationer eller internationella FN-organ.

Barncancervården i Stockholm och Göteborg

Anf. 76 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Strandhäll.

I en färsk rankingsstudie från University of Washington kommer Sverige på fjärde plats när det gäller att rädda patienter från att dö för tidigt inom en lång rad diagnoser. Vi har alltså en sjukvård i världsklass.

Min fråga tangerar Lennart Axelssons fråga om cancervården för barn på specifikt två ställen, Sahlgrenska universitetssjukhuset och Nya Karolinska sjukhuset, där cancervården för barn mer eller mindre har havererat. På Nya Karolinska är bara 14 av 22 vårdplatser öppna.

Regeringen har tillsammans med Vänsterpartiet beslutat om högre statsbidrag och om en stor satsning på just personalförstärkning.

Vad kan du som minister göra för att just dessa regioner, som uppenbarligen under lång tid inte har tagit tag i dessa frågor, ska agera och göra något mer handfast?

Anf. 77 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Karin Rågsjö.

Precis som du säger har vi när det gäller ett antal olika diagnoser en sjukvård i världsklass. Men den situation vi har inom barncancervården är jag definitivt inte nöjd med.

Vi ligger rätt genom att vi satsar på fler specialistsjuksköterskor och att vi ger tydliga tillskott till hälso- och sjukvården, både i form av generella statsbidrag och riktade pengar som ska gå till bemanning.

Nästa vecka påbörjar jag sjukvårdsdialoger runt om i Sverige med de olika landstings- och regionledningarna. Detta är självfallet en fråga som är av största vikt och som jag med stort intresse kommer att lyfta fram i denna dialog.

Jag kommer också inom kort att bjuda in Barncancerfonden och barn som har uttryckt önskemål om att träffa mig och som har egna erfarenheter av barncancervården för en fortsatt dialog om vad regeringen kan göra mer inom detta område.

Anf. 78 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Det är verkligen kris. I Stockholms läns landsting är det inte bara kris i barncancervården, utan här är 700 vårdplatser stängda. Det handlar om personal.

Hur ska man på olika sätt få de regioner som det handlar om när det gäller barncancervården, Västra Götalandsregionen och Stockholms läns

landsting, som båda är delvis alliansstyrda, att satsa mer på just personal? Det är nämligen något de inte har gjort på väldigt länge.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Anf. 79 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Karin Rågsjö.

Jag försöker på alla vis att vara extremt tydlig med att de förstärkningar som regeringen gör i hälso- och sjukvården också ska gå till bemanning inom exempelvis cancervård och förlossningsvård. Jag vill inte höra några ursäkter om att man inte kan anställa med dessa medel, för det är precis vad de är avsedda för. Får personalen fler kollegor kan vi säkerställa att vårdplatserna hålls öppna inom cancervård, förlossningsvård och hälso- och sjukvård i övrigt.

Frågestund

Regeringens stöd till folkgruppen rohingya

Anf. 80 OLLE THORELL (S):

Fru talman! På gränsen mellan Burma/Myanmar och Bangladesh utspelas nu en mänsklig tragedi. Över en halv miljon människor från folkgruppen rohingya, majoriteten av dem barn och unga, flyr etnisk rensning och vittnar om barbariska övergrepp, våldtäkter och mord. Man kan inte säga annat än att det är ett helvete på jorden. De skyldiga måste utkrävas ansvar, och liv behöver omgående räddas.

Vad gör Sverige på kort sikt för att lösa den humanitära krisen vid gränsen? Vad gör vi för att alla invånares rättigheter ska respekteras på sikt i Burma/Myanmar? Vad gör Sverige för att Kofi Annans rapport om Rakhineprovinsen ska kunna implementeras? Hur stöder vi fred i alla konfliktområden i Burma/Myanmar?

Anf. 81 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Olle Thorell för en viktig fråga.

Jag besökte Myanmar för ett och ett halvt år sedan. Jag besökte också Rakhinedelstaten och träffade rohingyer och såg med egna ögon hur enormt utsatt och diskriminerad denna folkgrupp är.

Detta är den snabbast växande humanitära katastrofen i världen. På två månader har en halv miljon rohingyer flytt från Burma/Myanmar till Kam-bodja.

Sverige har snabbt ökat sitt humanitära stöd till både Burma/Myanmar och Bangladesh för att hjälpa rohingyer. Tyvärr når inte hjälpen fram inne i Burma/Myanmar. Nu ställer vi krav på att den humanitära hjälpen måste få komma fram, att FN måste få komma in med en fact-finding mission och att våldet mot de civila omedelbart måste upphöra. Den svenska beskickningen har varit ute på en studieresa och fått se, begränsat, omfattningen av katastrofen, nedbrända byar och så vidare.

Vi måste se ett ansvarsutkrävande och att våldet upphör.

Anf. 82 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag vill ge ministern en möjlighet att säga något mer om hela den demokratiska utvecklingen i Burma/Myanmar. Hela världen hade höga för-

väntningar på Aung San Suu Kyi när hon blev frisläppt och kom till makten. Men nu ser vi alla brister som finns, hur skör den demokratiska utvecklingen är och hur stark militärens makt fortfarande är.

Kan statsrådet säga något om stärkandet av demokratin i allmänhet?

Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi var många som förväntade oss mycket av Aung San Suu Kyi, men vi kan konstatera att militärens makt fortfarande är stark. Jag har träffat henne två gånger, och hon är öppen för den Kofi Annan-rapport som Olle Thorell nämnde. Jag tror att den är nyckeln till att vi ska kunna få några mänskliga rättigheter för rohingyerna. Men nog hade vi förväntat oss starkare fördömanden och åtgärder från en regering som är på väg mot demokrati.

Migrationsverkets skulder till skånska kommuner

Anf. 84 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Nobelpristagaren Dario Fo skrev pjäsen *Vi betalar inte, vi betalar inte!* Migrationsverket verkar ha samma inställning när det gäller skulderna för mottagandet av ensamkommande som Migrationsverket har till skånska kommuner.

Min fråga till migrationsminister Heléne Fritzon är: Tycker statsrådet att skånska kommuner ska agera bank till staten?

Anf. 85 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag tackar Boriana Åberg för frågan. Det korta, konkreta svaret är: Nej, det tycker inte statsrådet att de skånska kommunerna ska göra.

Frågan handlar om de framställningar som samtliga kommuner i landet har till Migrationsverket för de kostnader som de har haft och har i samband med mottagandet.

Det pågår en bra dialog mellan myndigheterna och Sveriges kommuner, och det är ett tydligt löfte från Migrationsverket att man ska ha en snabb hantering av utbetalningarna av ersättningarna. Det finns en plan för detta, och regeringen har underlättat i budgeten genom att ge förutsättningar för Migrationsverket att utbetala detta så att man kan bli överens om vad framställan handlar om och vad ersättningsnivån ska vara.

Anf. 86 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Alla skulder är inte från 2017, utan vissa är från 2015 och 2016. Migrationsverket är skyldigt Kävlinge 60 miljoner, Vellinge 98 miljoner, Lund 94 miljoner, Trelleborg 65 miljoner och så vidare.

Min korta fråga är: När kommer pengarna?

Anf. 87 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! En konsekvens av det höga mottagandet är att det fortfarande finns framställningar från bakåt i tiden.

Vi har ställt frågan till myndigheten och fått ett tydligt besked: Ambitionen är att utbetalningarna ska slutföras under detta år. Men i det ligger också en förhandling om de ersättningsnivåer som kommunerna gör en framställan om, och det är kommunerna mycket medvetna om.

Mitt svar är mycket konkret: Ambitionen är att utbetalningarna ska klaras av före årets slut.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Frågestund

Skillnader i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män

Anf. 88 HELENA BONNIER (M):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Strandhäll.

Den höga sjukfrånvaron i landet är såväl en samhällsekonomisk fråga som en jämställdhetsfråga. Den är en jämställdhetsfråga eftersom kvinnor är sjukskrivna i betydligt högre och större utsträckning än män.

Eftersom regeringen gång på gång pekar på att man är världens första feministiska regering undrar jag vilka konkreta åtgärder man ämnar vidta för att minska det könslapp som finns i sjukskrivningstalet.

Anf. 89 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Helena Bonnier, för denna vinkling på en viktig fråga! Det är glädjande för regeringen att se att vi har lyckats att vända sjuktalen och att de nu går ned. Det innebär att färre människor behöver bli sjuka och att fler har kommit tillbaka till både hälsa och arbete.

Även om sjuktalen har gått ned och vi nu ser en stabil och bättre utveckling har vi dock alltjämt, liksom vi har haft i flera decennier, en ganska stor skillnad mellan mäns och kvinnors sjukskrivningstal. Två av tre som sjukskrivs är kvinnor. Det har både att göra med de arbetsplatser som kvinnor arbetar på och med den privata livssituation som kvinnor många gånger har mitt i livet, inte minst när man bildar familj. Det är också då vi ser att man blir sjukskriven.

Regeringen gör flera saker på området. Vi har lagt fram ett brett åtgärds paket som handlar både om arbetsmiljöåtgärder och om att ge stöd och hjälp så att man snabbare ska komma tillbaka till hälsa och arbete igen.

Anf. 90 HELENA BONNIER (M):

Fru talman! Tack, socialminister Strandhäll! Vi hör här om en hel del åtgärder som ni har vidtagit, och vissa av dem är naturligtvis bra. Men uppenbarligen är de inte tillräckliga eftersom vi fortfarande ser denna skillnad i sjukfrånvaron.

Därför frågar jag igen: Vilka fler konkreta åtgärder framöver ämnar regeringen att vidta för att på riktigt och långsiktigt få ned sjukskrivningstalet för i första hand kvinnor?

Anf. 91 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det är inte så, Helena Bonnier, att dessa åtgärder vidtas i sjukförsäkringen. Det handlar inte om att man ska kasta ut fler kvinnor ur sjukförsäkringen.

Det handlar i stället om det pågående arbete som regeringen har när det gäller att åstadkomma en mer jämställd arbetsmarknad, till exempel genom att vi ser över och har infört möjligheter till lönekartläggningar igen.

Det handlar också om ett mer systematiskt arbete på de platser där det är flest kvinnor som arbetar, till exempel ett mer systematiskt arbete med den psykosociala arbetsmiljön. Den är många gånger mycket sämre på kvinnors arbetsplatser än på mäns.

Svenska lärares administrativa börda

Anf. 92 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström. En bra skola har skickliga lärare med goda förutsättningar att göra sitt arbete. De behöver planera, genomföra och efterarbeta undervisningen.

Det har visat sig att svenska lärare lägger mer tid än lärare i andra länder på att kopiera papper och flytta möbler. Vi vet samtidigt att tiden elever och lärare har tillsammans är helt avgörande för att stärka elevernas kunskap.

En nyligen genomförd undersökning från Lärarförbundet visar att lärarna upplever en dramatisk ökning av arbetsbelastningen. Drygt åtta av tio lärare upplever att mängden administrativa uppgifter har ökat väsentligt. 59 procent säger att den har ökat kraftigt, och 27 procent säger att den har ökat något. Utvecklingen går åt fel håll.

Därför vill jag ställa min fråga. Socialdemokraterna hade tänkt sig att minska den administrativa bördan när de gick till val 2014. Nu ökar den. Vad tänker ni göra?

Anf. 93 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för frågan! Skolans kanske viktigaste verksamhet är undervisningen. Det är i undervisningen som elever och lärare möts, och det är i undervisningen som eleven får mer kunskaper, får lära sig att själva ta ansvar för sitt eget lärande och även kan utmanas att komma längre än vad han eller hon hade trott var möjligt.

För detta måste undervisningen stå i centrum i skolans arbete. Skolan ska ha kunskap och bildning i fokus. Därför är lärarnas förutsättningar att ägna sig åt förberedelser av undervisning och genomförande av undervisning men också efterarbete från undervisning helt avgörande.

Vi har vidtagit ett flertal åtgärder för att säkerställa att lärarna kan fokusera på undervisningen. Jag vill här kort nämna den satsning på lärarassistenter som vi gör tillsammans med lärarnas organisationer och den digitalisering av nationella prov som vi äntligen sätter igång med nu efter åtta år av ingenting från den borgerliga sidan. Jag vill också nämna den digitaliseringsstrategi som regeringen i dag har antagit.

Anf. 94 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Statistiken talar sitt tydliga språk. Det administrativa går åt fel håll. Det blir mer och mer för lärarna att administrera. Statsrådet har haft ett antal år med sin regering för att genomföra förändringar, men de tycks ha uteblivit.

Hur tänker ni göra för att detta inte fortsättningsvis ska stjäla tid från lärare och elever?

Anf. 95 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Den bästa undersökningen vi har när det gäller lärares användning av sin arbetstid är en stor undersökning som Skolverket har gjort. Den är intressant att jämföra med den internationella undersökningen Talis. Vi är helt överens om att det är ett stort problem i den svenska skolan att alltför mycket tid läggs på administration.

Det finns förstås inga genvägar, utan här gäller det att vi ser till att freda lärarnas tid. De åtgärder som jag nämnde i mitt tidigare svar tror jag kommer att ha god effekt för att komma till rätt resultat.

Regeringens arbete för globala gröna investeringar

Anf. 96 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Min fråga går till klimatminister Isabella Lövin. Klimatpolitik är i allra högsta grad internationell solidaritet. Men det är också utvecklingskraft och investeringar.

Sverige lägger stora egna pengar på internationella klimatinvesteringar, bland annat i FN:s gröna klimatfond. Men min fråga är: Vad gör Sverige för att se till att andra stora investeringar också görs grönare? Jag tänker på de miljarder som till exempel Världsbanken och andra utvecklingsbanker lägger in i världens energisystem.

Kan Sverige påverka där på något sätt och se till att de går till mer förnybart och mindre fossilt – mer förnybart och mindre kol och olja? Det är min fråga.

Anf. 97 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Matilda Ernkran, för en mycket viktig fråga! Sverige som stor givare till exempelvis Världsbanken men också de andra utvecklingsbankerna, de afrikanska och asiatiska, driver systematiskt att vi vill fasa ut alla nya investeringar i fossila energislag.

Utvecklingsbankerna är till för att hjälpa de fattigaste länderna att komma ut ur fattigdom. I dag är 1,3 miljarder människor på jorden utan tillgång till elektricitet över huvud taget. Vi driver detta framgångsrikt. Vi har till exempel tillsammans med Finland och våra likasinnade i valkretsen i Världsbanken fått igenom en betydligt höjd ambitionsnivå när det gäller investeringar i förnybara energislag och fått bort nyinvesteringar i kol och olja från Världsbanken.

Här kan vi göra mycket stor skillnad när det handlar om utsläppen globalt.

Fler undervisningstimmar och ett treterminssystem

Anf. 98 ERIK BENGTTZBOE (M):

Fru talman! Grattis till den nya positionen!

Jag har en fråga till statsrådet Ekström. Skolan är vägen in i det svenska samhället. Oavsett ens förutsättningar och oavsett varifrån man kommer ska alla kunna lita på att man kan gå till en skola som ska ge en så god start i livet som det bara någonsin är möjligt.

Vi vet att det enskilt viktigaste för elevernas kunskapsresultat är att man får mycket tid med en skicklig lärare. Det är därför alarmerande att

se att Sverige i jämförelse med andra OECD-länder har avsevärt mycket mindre undervisningstid. Svenska skolelever har alltså nästan ett helt år mindre undervisningstid jämfört med andra länder.

Moderaterna har därför föreslagit att vi ska fortsätta att utöka undervisningstiden så som Alliansen gjorde och även utreda möjligheten att korta av sommarlovet och införa ett treterminssystem.

Mina frågor till statsrådet är därför: Vad avser regeringen att göra för att utöka elevernas undervisningstid? Och är man även beredd att vara med och utreda införande av ett treterminssystem i Sverige?

Anf. 99 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag får säga grattis också till Erik Bengtzboe till den nya positionen.

Jag är den främsta att skriva under på att undervisningen är det viktigaste som finns i skolan. Jag skulle också stå främst i ledet för att införa fler undervisningstimmar om vi i Sverige hade tillgång till den lärarkraft som behövs för att vi ska kunna ha fler undervisningstimmar. Det finns stora behov, och chansen för elever att få möjlighet att lära sig mer tillsammans med sina lärare är helt beroende av att vi kan komma till rätta med den stora lärarbrist som finns.

Vi förstärker nu lärarutbildningen i hela landet. Vi arbetar med att försöka se till att göra läraryrket mer attraktivt och att lärarna får möjlighet att fokusera på det som är kärnan i jobbet. Jag talade om det också i samband med den förra frågan. Vi ökar den kompletterande pedagogiska utbildningen, och vi försöker att hitta nya vägar in i läraryrket. När vi har fler lärare på plats ska vi också ha mer undervisning.

Bristen på jämställdhet i idrotten

Anf. 100 AGNETA GILLE (S):

Fru talman! Min fråga går till idrottsminister Strandhäll. Vi har i dag en feministisk regering. Vi jobbar mycket med jämställdhet. Det pågår en kampanj, "Me too", där vi ser hur kvinnor drabbas på olika sätt. Frågan är också aktuell i och med att Danmarks fotbollslandslag för damer är i strejk, och denna har ett genusperspektiv. Det är en jämställdhetsfråga.

Jag skulle vilja höra med idrottsministern hur hon ser på det här med jämställdheten i idrotten och att kvinnorna ibland drabbas genom att få sämre tider och är allmänt utsatta inom idrotten. Jag undrar hur idrottsministern jobbar med detta.

Anf. 101 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för frågan, Agneta Gille! Först och främst är det naturligtvis så att ersättningsnivåer är något som idrotten själv får besluta om. Jag är väldigt besviken över att inte få se matchen i morgon.

Med det sagt kan vi också konstatera att inte heller idrotten i Sverige är jämställd. Långt därifrån. Vi ser samma strukturer i idrotten som vi ser på andra håll i samhället. Även om mycket har hänt kan vi konstatera att det verkligen är en lång väg kvar här.

För en feministisk regering är det självklart att vi ska trycka på för en ökad jämställdhet även inom det här området. Jag välkomnar därför Riksidrottsstyrelsens beslut från hösten 2016 att de nu kommer att öka takten i det fortsatta arbetet med jämställdhet inom idrotten. Nya jämställdhetspolitiska mål slogs fast i våras, och de ska kvotera till sina styrelser i specialidrottsförbunden. Det är steg i rätt riktning, men vi ska naturligtvis fortsätta ligga på.

Situationen för multisjuka äldre

Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Strandhäll. De mest sjuka äldre är den grupp som riskerar sämst vård i Sverige. De åker ofta ut och in och bollas mellan olika ställen när de är som allra svagast, och det är oacceptabelt.

Multisjuka äldre är en växande patientgrupp med stort vårdbehov. De står för drygt hälften av alla läkarbesök på akutmottagningarna och för hälften av de totala sjukvårdskostnaderna. Antalet vårdplatser har minskat med mer än hälften samtidigt som vårdbehovet ökar. Därför vill jag fråga socialminister Strandhäll om hon anser att vården för dessa äldre multisjuka är organiserad på rätt sätt.

Anf. 103 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Katarina Brännström, för en alldeles utmärkt fråga inom ett jätteviktigt område! Mitt svar är: Nej, jag är inte nöjd med hur det ser ut i den svenska hälso- och sjukvården i dag. Vi har inte en hälso- och sjukvård i dag som är organiserad utifrån att ohälsan ser ut som den gör. 80–85 procent av alla resurser i hela hälso- och sjukvården går till en patient med minst en kronisk sjukdom. Inte minst, som sagt, är den inte anpassad till de behov som multisjuka äldre har.

Det arbete som alliansregeringen påbörjade med Göran Stiernstedt och *Effektiv vård* har regeringen nu tagit vidare genom sin primärvårdsutredare Anna Nergård. Det handlar om att ställa om den svenska hälso- och sjukvården och anpassa den till att bli en mer nära vård för dem som bäst behöver det och att specialisera den mest avancerade vården som man behöver få gånger i livet.

Det är ett arbete som vi kommer att behöva driva på, och jag hoppas att ni också kommer att stå bakom det.

En nationell läkemedelslista

Anf. 104 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Annika Strandhäll. Jag har tidigare talat om detta, och vi har en nöjd regering och minister som inte kan se att hälso- och sjukvård inte kan ges i tid på rätt plats och att kvaliteten är mycket varierande. Vi hörde tidigare att regeringen över huvud taget inte har skapat några problem inom hälso- och sjukvården.

Min fråga gäller den nationella läkemedelslistan. Det finns ett tillkännagivande om detta. När kommer regeringen att gå från ord till handling och lägga fram en nationell läkemedelslista till riksdagen? Detta är oerhört

prioriterat. Kollar man på de förslag som ligger i budgetpropositionen ser det inte ut som att det kommer att hända någonting förrän 2021.

Anf. 105 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Jenny Petersson, för frågan! När det gäller den nationella läkemedelslistan håller regeringen på att skriva en proposition, och vi har för avsikt att lägga fram den för riksdagen i vår. Så sent som i dag fattade regeringen också beslut om en fördjupad förstudie och ett uppdrag till E-hälsomyndigheten att göra klart det som krävs när det gäller de tekniska lösningarna för att få en nationell läkemedelslista på plats.

Jag tror att Jenny Petersson och jag kan vara överens om att det här är oerhört prioriterat, och det är en av de viktigaste åtgärderna som vi kan genomföra på kort sikt för att faktiskt stärka patientsäkerheten. Därför är jag mycket glad att vi nu flyttar fram positionerna inom ett område som har varit mycket komplicerat vad gäller juridik och teknik och att vi nu kan se att vi inom ett par år kommer att kunna leverera en nationell läkemedelslista som kommer att glädja också personalen inom hälso- och sjukvården.

Studieförbundens arbete med utrikesfödda kvinnor

Anf. 106 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Ekström. Regeringen har sedan tillträdet satsat på ett nytt kunskapslyft för Sverige. Genom detta ger vi människor en chans att ställa om till nytt jobb eller hitta en ny väg i livet, men det ger också ökad kunskap och fler möjligheter att nå ut och delta i samhällslivet.

Mer bildning är bra för demokratin. Satsningar på formellt lärande är välkomna, men min fråga här i dag avser folkbildningen och särskilt studieförbundens roll när det gäller insatser för asylsökande och satsningar på utrikesfödda kvinnor. Det är grupper som det gäller att korta vägarna in i samhället för och att ge verktyg till språk, nätverk och samhällsorientering men också öka egenmakten.

Frågan är: Hur ser regeringen på studieförbundens fortsatta arbete med att jobba med asylsökande och nyanlända, och vad tror statsrådet att regeringens satsning som kommer med budgeten för att nå utrikesfödda kvinnor kommer att betyda?

Anf. 107 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi diskuterar ibland vad som är meningen med skolan och vad som är meningen med utbildning. Vi brukar vara överens om att utbildning ska förbereda för arbetslivet så att man ska kunna ta ett jobb. Den ska förbereda för vidare studier så att man ska kunna plugga vidare. Men det är minst lika viktigt att utbildning också förbereder för ett liv som en aktiv samhällsmedborgare som tar ansvar för vår demokrati. Den här frågan är kanske än mer viktig i dag när diskussionen fylls av begrepp som fake news och så vidare.

Den budget som regeringen har lagt på riksdagens bord är en folkbildningsbudget. Det är den största satsningen på folkbildning som har gjorts

sedan millennieskiftet. Den innebär rejält höjda anslag till studieförbunden, som ju finns i varenda kommun i hela Sverige och som hittills har tagit ett mycket stort ansvar för våra nyanlända som kom hit, inte minst under 2015. Det får studieförbunden nu chans att fortsätta göra, men de får också möjlighet att utvidga satsningen till att försöka nå utrikesfödda kvinnor. Det är en satsning som kommer att behövas för dem och för Sverige.

Prot. 2017/18:20
19 oktober

Frågestund

Köerna till barn- och ungdomspsykiatri

Anf. 108 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern. Den handlar också om de oacceptabelt långa köerna till barn- och ungdomspsykiatri.

Bris uppmärksammade det här i förra veckan, och det finns bara ett landsting i Sverige som når upp till garantin. Fram till 2014 fick landsting som klarade den förstärkta vårdgarantin ta del av ett prestationsbaserat statsbidrag. Det verkar som att det gjorde skillnad. Att resultaten så snabbt försämrats kan bero på att man inte får de här ekonomiska incitamenten i den förstärkta vårdgarantin.

Det är av största vikt att vårdgarantin för barn och unga inom psykiatri utvecklas. Vi kan inte ha det på det här sättet i ett land som Sverige. Det duger inte att unga med mörka tankar, som kanske grubblar över att ta sitt liv, får vänta i flera månader för en första bedömning. Dessutom lyfter bland annat Bris fram att FN:s barnrättskommitté upprepade gånger har kritiserat Sverige för detta. Vad gör socialministern?

Anf. 109 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för frågan, Lotta Finstorp! Som jag sa i mitt förra inlägg är jag också väldigt bekymrad över det här.

Den psykiska ohälsan bland våra unga är en av våra riktigt stora utmaningar. Det är också därför regeringen har försökt satsa på flera olika delar i det här. Det handlar om tidig intervention, att bygga ut elevhälsan och att skapa fler möjligheter att få tidig kontakt med ungdomsmottagningarna. Jag är övertygad om att vi behöver göra ännu mer och kanske förstärka ännu mer. Återigen, det är egentligen innan de här unga människorna hamnar i kön till BUP som vi behöver fånga upp dem.

Jag har också tagit del av detta och är oroad. Vi har som sagt stärkt ekonomin och förstärkt när det gäller utbildningsplatser. Men jag är även helt beredd att titta på ytterligare lösningar för att korta köerna till BUP. Men vi ska inte tro att en prestationsbaserad ersättning är det som ska lösa problemet.

Trygghet och studiero i skolan

Anf. 110 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Jag riktar min fråga till statsrådet Anna Ekström.

Trygga elever och studiero i klassrummet är förutsättningar för att elever ska lära sig ordentligt. I dag är det stökigt och höga ljudnivåer i alldeles för många klassrum. Och många elever och tyvärr även lärare upplever att de utsätts för kränkningar och trakasserier i skolan.

Vi moderater har lagt fram ett förslag på mer utbildning i ledarskap på lärarutbildningen. Det krävs för att man ska kunna skapa ordning och studiero i ett klassrum. Regeringen har sagt nej till vårt förslag.

Det finns också ett tillkännagivande från riksdagen om ordningsomdömen. Det kan vara ett sätt att uppmärksamma föräldrar och elever på om ett beteende inte är tillräckligt bra.

Nu är det ett år kvar till valet. Jag undrar vilka förslag på konkreta åtgärder som regeringen har för att skapa trygghet och studiero i klassrummet.

Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag och Maria Stockhaus är helt överens om att ordning och reda och trygghet och studiero är avgörande för att elever ska kunna nå goda resultat i skolan. En känd skolforskare sa en gång att det är svårt att lära ut men att lära är ännu svårare. De elever som sliter hårt i skolan förtjänar en miljö där de kan utvecklas på ett bra sätt.

Frågan som har att göra med lärarutbildningen faller under min kollega Helene Hellmark Knutssons ansvarsområde, vilket Maria Stockhaus är väl medveten om. Och frågan om ordningsomdömen, som finns med i riksdagens tillkännagivande, tillhör såvitt jag vet min kollega Gustav Fridolins område.

Jag kan bara å regeringens vägnar ändå försäkra Maria Stockhaus om att vi tar frågan om ordning och reda och trygghet och studiero på allra största allvar. Vi lägger till exempel en hel del av resurserna för nationella skolutvecklingsprogram på att säkerställa att de som verkar i skolan får bra utbildning och bra kompetensutveckling när det gäller rättigheter och möjligheter för att skapa trygghet och studiero.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2017/18:28 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

EU-dokument

KOM(2017) 538 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1092/2010 om makrotillsyn av det finansiella systemet på EU-nivå och om inrättande av en europeisk systemrisknämnd

KOM(2017) 567 Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 904/2010 avseende den certifierade beskattningsbara personen

KOM(2017) 569 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG för harmonisering och förenkling av vissa regler i mervärdesskattesystemet och om införande av ett slutgiltigt system för beskattning av handel mellan medlemsstaterna

Följande interpellation hade framställts:

den 18 oktober

2017/18:36 Förtroendeuppdrag i Norden

av *Rikard Larsson* (S)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 oktober

2017/18:117 It-säkerheten på Ekobrottsmyndigheten

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:118 Digitala samhällets tillgänglighet för årsrika personer

av *Barbro Westerholm* (L)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 oktober

2017/18:29 Säkrad tillgång på dricksvatten

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:47 Oförsäkrade läkemedel utan information till patient

av *Jenny Petersson* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:52 Bemanningsföretagens verksamhet i sjukvården

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:55 Statliga bolag och reklamkampanjer

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:71 Visbykorvetterna och operativ förmåga

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:72 Hamnkonflikten i Göteborg

av *Mats Persson* (L)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:73 Böcker och värderingar

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:74 Familjeåterförening för svenska medborgare

av *Johanna Jönsson* (C)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:75 Aktiv cyberförmåga

av *Pål Jonson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:77 Infrastruktur i Jämtland

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:78 Överklagande inom offentlig upphandling

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Ardan Shekarabi (S)

2017/18:79 Arbetsmarknadspolitiken

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:80 Förföljelse av homosexuella i Egypten

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:81 Nattstängning av tullstationen i Hån

av *Gunilla Svantorp* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:82 Förföljelsen av etniska minoriteter i Burma

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:83 En FN-konvention om förbud mot djurförsök inom kosmetika

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:88 Arbeten med lägre löner

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:84 Öppna geodata

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:85 Försäljningen av Metria

av *Lars Beckman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:89 Situationen i Kambodja

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:90 Sydostlänken

av *Annicka Engblom* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:93 Taiwans politiska roll i FN-sammanhang

av *Caroline Szyber* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:95 Den svenska vargstammen

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.45 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om faktapromemorior	1
§ 5 Svar på interpellation 2017/18:14 om äldre som arbetar	2
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	2
Anf. 2 LOTTA FINSTORP (M)	2
Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	3
Anf. 4 LOTTA FINSTORP (M)	4
Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M)	6
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	6
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:15 om klassning av	
jordbruket som miljöfarlig verksamhet.....	7
Anf. 8 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	7
Anf. 9 MAGNUS OSCARSSON (KD)	8
Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (C).....	8
Anf. 11 JOHN WIDEGREN (M).....	9
Anf. 12 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	10
Anf. 13 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	10
Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (C).....	11
Anf. 15 JOHN WIDEGREN (M).....	11
Anf. 16 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	12
Anf. 17 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	12
Anf. 18 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	13
Ajournering.....	13
Återupptaget sammanträde.....	13
§ 7 Frågestund	13
Anf. 19 FÖRSTE VICE TALMANNEN	13
<i>Regeringens klimatsatsningar</i>	<i>13</i>
Anf. 20 MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 21 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
Anf. 22 MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
Anf. 23 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
<i>Olika kostnader för tandvård</i>	<i>14</i>
Anf. 24 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	14
Anf. 25 Socialminister ANNIKA STRANDHÅLL (S).....	15
Anf. 26 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	15
Anf. 27 Socialminister ANNIKA STRANDHÅLL (S).....	15
<i>Klimatnyttan med elcykelpremien</i>	<i>15</i>
Anf. 28 RICKARD NORDIN (C).....	15
Anf. 29 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	16
Anf. 30 RICKARD NORDIN (C).....	16
Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	16
<i>Parasportens framtid.....</i>	<i>16</i>
Anf. 32 BENGT ELIASSON (L).....	16
Anf. 33 Socialminister ANNIKA STRANDHÅLL (S).....	17

Anf. 34	BENGT ELIASSON (L)	17	Prot. 2017/18:20
Anf. 35	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	17	19 oktober
<i>Vården av cancersjuka barn</i>			
Anf. 36	LENNART AXELSSON (S)	17	
Anf. 37	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	18	
Anf. 38	LENNART AXELSSON (S)	18	
Anf. 39	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	18	
<i>Åtgärder på EU-nivå för att minska koldioxidutsläppen</i>			
Anf. 40	EMMA WALLRUP (V)	18	
Anf. 41	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19	
Anf. 42	EMMA WALLRUP (V)	19	
Anf. 43	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19	
<i>Inre utlänningskontroller</i>			
Anf. 44	JOHAN FORSSELL (M)	19	
Anf. 45	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	20	
Anf. 46	JOHAN FORSSELL (M)	20	
Anf. 47	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	20	
<i>Väntetiderna i barn- och ungdomspsykiatri</i>			
Anf. 48	EMMA HENRIKSSON (KD)	20	
Anf. 49	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	21	
Anf. 50	EMMA HENRIKSSON (KD)	21	
Anf. 51	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	21	
<i>Regeringens inställning till myndigheters prognoser</i>			
Anf. 52	JONAS MILLARD (SD)	21	
Anf. 53	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	22	
Anf. 54	JONAS MILLARD (SD)	22	
Anf. 55	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	22	
<i>Åtgärder för att minska utsläppen inom industrin</i>			
Anf. 56	LORENTZ TOVATT (MP)	23	
Anf. 57	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23	
Anf. 58	LORENTZ TOVATT (MP)	23	
Anf. 59	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23	
<i>Ett förbud mot konfessionella inslag i skolan</i>			
Anf. 60	ANNIKA ECLUND (KD)	24	
Anf. 61	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	24	
Anf. 62	ANNIKA ECLUND (KD)	24	
Anf. 63	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	24	
<i>Förhandlingarna om EU:s gemensamma asylpolitik</i>			
Anf. 64	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	25	
Anf. 65	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	25	
Anf. 66	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	25	
Anf. 67	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	25	
<i>Insatser för kortare vårdköer</i>			
Anf. 68	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	26	
Anf. 69	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	26	
Anf. 70	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	26	
Anf. 71	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	26	
<i>Biståndsmedel till FN-organ</i>			
Anf. 72	SOFIA DAMM (KD)	27	
Anf. 73	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	27	

Anf. 74	SOFIA DAMM (KD)	27
Anf. 75	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	28
<i>Barncancervården i Stockholm och Göteborg</i> 28		
Anf. 76	KARIN RÅGSJÖ (V)	28
Anf. 77	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	28
Anf. 78	KARIN RÅGSJÖ (V)	28
Anf. 79	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	29
<i>Regeringens stöd till folkgruppen rohingya</i> 29		
Anf. 80	OLLE THORELL (S)	29
Anf. 81	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	29
Anf. 82	OLLE THORELL (S)	29
Anf. 83	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	30
<i>Migrationsverkets skulder till skånska kommuner</i> 30		
Anf. 84	BORIANA ÅBERG (M)	30
Anf. 85	Statsrådet HELENE FRITZON (S)	30
Anf. 86	BORIANA ÅBERG (M)	30
Anf. 87	Statsrådet HELENE FRITZON (S)	30
<i>Skilnader i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män</i> 31		
Anf. 88	HELENA BONNIER (M)	31
Anf. 89	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	31
Anf. 90	HELENA BONNIER (M)	31
Anf. 91	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	31
<i>Svenska lärares administrativa börda</i> 32		
Anf. 92	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32
Anf. 93	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	32
Anf. 94	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	32
Anf. 95	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	33
<i>Regeringens arbete för globala gröna investeringar</i> 33		
Anf. 96	MATILDA ERNKRANS (S)	33
Anf. 97	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	33
<i>Fler undervisningstimmar och ett treterminssystem</i> 33		
Anf. 98	ERIK BENG TZBOE (M)	33
Anf. 99	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	34
<i>Bristen på jämställdhet i idrotten</i> 34		
Anf. 100	AGNETA GILLE (S)	34
Anf. 101	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	34
<i>Situationen för multisjuka äldre</i> 35		
Anf. 102	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	35
Anf. 103	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	35
<i>En nationell läkemedelslista</i> 35		
Anf. 104	JENNY PETERSSON (M)	35
Anf. 105	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	36
<i>Studieförbundens arbete med utrikesfödda kvinnor</i> 36		
Anf. 106	MATTIAS VEPSÅ (S)	36
Anf. 107	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	36
<i>Köerna till barn- och ungdomspsykiatri</i> 37		
Anf. 108	LOTTA FINSTORP (M)	37
Anf. 109	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	37

<i>Trygghet och studiero i skolan</i>	37	Prot. 2017/18:20
Anf. 110 MARIA STOCKHAUS (M).....	37	19 oktober
Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	38	
§ 8 Bordläggning	38	
§ 9 Anmälan om interpellation	39	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	39	
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	39	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23	41	